

Szerkesztőség: Hadóhivatal és nyomda: Bulev Regele Ferdinánd (József főherceg-ut.) 4. Telefon: 151. — Sürögnyom: Közlöny, Arad — Az Aradi Nyomda vállalat tulajdona kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik vasárnap reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: Évente 840. félére 420. negyedévre 210. havonta 70. Lej. Külföldre havonta 50. Lej. 1933. —: Egyes szám 3. Lej. Vasárnap 5. Lej. —: (Bucurestiben 50. ban felár.) Hirdetések tarifa szerint —: 3

49-ik évfolyam, 188. szám *

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

Szerda, 1933. augusztus 23

Csoda a hegyek közt

Írta: Jakab Géza

A hegyek között gyakran történelmi csodák. A természeti erők nemesivű góthikájának keretében a hit magától a földtől kapja lendületének szárnyait, hogy az anyagiasság rögeitől szabadultan repüljön fel a völgyekből a beláthatatlan, immár nem is földi magasságok felé. A csodák — mint legutóbb a nagyboldog-asszonyi búcsun Bodrogon és Bikszádon is történt — a hegyek furcsa világában fogannak; a hegyek között, amelynek népei a magasságok horizontjai között gyakran marandóbban és érzékeltetőbben élnek át a maguk életének délibábjait, mint a síkságok népei, ahol tunyán és egyhangúan borul a lélek a látóhatár láthatatlan nagy üvegburájára...

Erdély hegyei között gyakran születnek csodák, a hit, a lélek, a civilizáció és a kultúra csodálatosabbnál-csodálatosabb csodái. Itt lángolt fel a szellemi élet csúcspontja a vallásszabadság és a megértés tisztító-tüze, itt születtek meg a legelső enciklopédistái a magyar szellemi életnek és Erdély hegyei között, a csodalátó lelkek áldozatkészségéből itt, Erdély földjén épült meg a magyar színikultúra legelső állandó temploma, a kolozsvári magyar nemzeti színház. Csodaként született és csodálatosan termékeny, gazdag forrásnak bizonyult az elkövetkezőt későbbi évtizedekre is. Forrásnak, ahonnan a magyar színházkultúra folyamatosan világhódító útjára indulhatott, kulturális és anyagi bőséget fakasztva művelői és élvezői számára mindenfelé.

Kell emlékeznünk mindezekre a csodákra ma, amidőn csak a csoda segíthet életünk ezerféle állapotán Erdély égbenyúló hegyei között. Hiszen elszorul a szívünk, ha arra gondolunk, hogy éppen a magyar színművészet bölcsőjének városában Erdély legelsőrangú színeszei arra kényszerülnek, hogy maguk alkítsanak társulatot anyagi egzisztenciáik biztosítására és — mert tükörülik persze nincsen — úgy gondoskodjanak olyan darabokról, amik esetleg közönséget vonzanak, ahogy tudnak. Az önálló konzorciumba-verődött kolozsvári színészek Molnár Ferencnek legújabb, könyvtárakban megjelent darabját tanulták be előadásra, talán azzal a titkos színházi kabalával, hogy a „Csoda a hegyek között”, — amely a világhírű és dús gazdag magyar íróknak már a harmadik kiadás könyvsikerét hozta, — talán az ő művészi munkájuk számára is megtermi a kifizetett hónaposszoba és párnapi rendes étkezés „csodáját”. Molnár Ferenc azonban a sajtó útján felháborodott tiltakozásának adott kifejezést és óvat emelt a nyilvánosság előtt az ellen, hogy a nyomorgó kolozsvári magyar művészek az ő engedélye nélkül előadhassák darabját.

Molnárnak nyilván igaza van, amikor szerzői jogait reklamálja és tiltakozik darabjának megkérdése nélküli színterhozzátala ellen. Ha csak színterhozzátal nélküli szempontról nézzük a „Csoda a hegyek között” kolozsvári előadásának ügyét, már az első pillanatban kétségtelen, hogy a minden pénzforrás nélkül álló és bizonytalan jövőjű erdélyi színészek nem tudhatják megszerezni legális uton egy világhírű szerző művének szabályos előadási jogát. A színész csak játszani tud, de gazdálkodni nem. Csak a tehetségét és művészetét eladhatja a színpadra, csak ambíciójának színterét. A művészi produkció úgy is meg kell felelnie a darab szerzőjével és így a kezében forgó színijáték jövője részesezéséről lehet

Ausztria megmentése érdekében tanácskozik Anglia, Franciaország és Olaszország

Hitler Habichtot nevezte ki Ausztria kancellárjává. -- A kisanfant álláspontja -- Ideges a francia közvélemény

Bécsből jelentik: Dollfuss kancellár kedden Salzburgból Atterseebe utazott, ahol Miklas szövetségi elnököt látogatta meg, akinek beszámolt olaszországi útjának eredményeiről. Egyelőre még nem lehet tudni, hogy Dollfuss mikor tér haza Bécsbe, mert előzőleg nyaraló családját látogatja meg.

Párisból jelentik: A francia sajtó hosszasan foglalkozik Dollfuss és Mussolini találkozásával. A riccione-i megbeszélést a francia közvélemény idegességgel figyelte és ez a hangulat most csak fokozódott, annál is inkább, mert a párisi lapok csak találgatások alapján számolnak be az olasz és osztrák kormányfők találkozásáról, de az ott elhangzott nyilatkozatokról pozitívumot nem tudnak. Herriot lapja, az Ère Nouvelle, azt írja, hogyha Ausztriának támogatásra volt szüksége Németországgal szemben, akkor nyugodtan fordulhatott volna bármely nyugati nagyhatalomhoz, hiszen köztudomású, hogy akár Páris, akár London, a legnagyobb készséggel állott volna Ausztria rendelkezésére. A nyugati hatalmak mellőzésével azonban Ausztria kimutatta, hogy

a középeurópai politika olasz eszközévé kíván degradálódni.

A Le Temps arról tud, hogy Riccioneban a dunai föderáció olasz tervének a megbeszélése volt a legfontosabb pont. A Havas-ügynökség osztrák-olasz-magyar gazdasági együttműködésről ad jelentést. Más hírek szerint, ehhez az együttműködéshez Németország is hozzájárulna, illetve ebbe belekapcsolódna.

A Daily Herald értesülése szerint, Chamberlain kincstári kancellár Rómába utazott, azzal az utasítással és megbizással, hogy lépjen érintkezésbe Mussolinivel és beszélje rá, hogy

Franciaországgal és Angliával karöltve, Hitler ellen forduljon.

Az angol kormány még megvárja az olasz-osztrák tárgyalásokról érkező jelentéseket és további magatartásáról csak azután dönt.

Az angol lapok vezető helyen közlik azt a hírt, hogy az angol, az olasz és a francia kormány megbízottai legközelebb találkozhatnak, hogy tárgyalásokat folytassanak arról, hogy

szó Molnár reklamációjában. Az üzletről, amelyet elmulasztottak szabályszerűen lekötni a magyar színikultúra élni-kívánó kolozsvári napszámosai.

Az erdélyi magyar színészet sorsában azonban hálátlan szerepet vállalt a világhírű és dús gazdag magyar író, amidőn a nyilvánosság előtt kívánja kivenni pár lelkes erdélyi színművész — hiszen tudjuk, hogy a legjobbakról van szó — kezéből a remélt betevő falat kenyert. Molnár Ferenc írói karrierjének diadalszekerét a világ színpadain keresztül éppen azok a színészek röpítették tova, akiknek pályatársait most az irodalmi tolvajok pellengérére állította. Annak a színpadnak művészeit, ahonnan az egész magyar színikultúra elindult, hogy egykor szárnyaira vehesse egy Molnár nevű író darabjait is. Ez a gesztus, amire Molnár ragadtatta magát, seho-

milyen intézkedéseket kell életbeléptetni Ausztria helyzetének megmentése érdekében. A Daily Mail szerint olyan tervről van szó, amely a feszültség enyhülését idézi majd elő. Olaszország és Franciaország együttesen fáradoznak majd azon, hogy Ausztria helyzetét alátámaszák Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia érdekeinek szemmel tartásával.

Az osztrák sajtó hangsúlyozza, hogy Dollfuss és Mussolini minden kérdésben meggyeztek. Mussolini meggyőződött arról, hogy Ausztria függetlenségére minden körülmények között nagy szükség van. A Neues Wiener Tageblatt a kormánynyilatkozattal kapcsolatban közli a Matin néhány héttel ezelőtt megjelent cikkét. A francia lap azt írta ugyanis, hogy amikor Habichtot Bécsben letartóztatták,

lakásán okiratot találtak, amelyet Hitler írt alá és amelyben Habichtot osztrák kancellárrá nevezte ki.

Ezt a tényt Dollfuss közölte Mussolinivel akit a hír rendkívül felháborított. A Sonn- und Montagszeitung rendkívül érdekes részleteket közöl Mussolini és Dollfuss tanácskozásainak külsőségeiről. Mussolini ugyanis vasárnap vitorlás-kirándulásra hívta meg az osztrák kancellárt. Az olasz miniszterelnök elébe uszított annak a csónaknak, amelyen a szövetségi kancellár Mussolinihez igyekezett. A vitorláhajón fesztelen beszélgetés indult meg a két kormányfő között. A nagyjelentőségű politikai tanácskozást Mussolini és Dollfuss fűrdőruhában folytatták le.

A bucuresti-i Universul mai számában hosszabb külpolitikai cikket ír és ennek során felteszi a kérdést, hogy a kisanfant továbbra is tartózkodó maradhat-e a német és főleg az osztrák törekvésekkel szemben. A kérdésre azonnal meg is adja a választ és megállapítja, hogy ez a tartózkodás aligha tartható fenn továbbra is. Azok a tárgyalások, amelyeket Mussolini folytat bizonyos mértékben érintik a kisanfant biztonságát is. Ebből az következik, hogy a kisanfant nem nézheti páholyból ezeket a tárgyalásokat, hanem a maga részéről is meg kell ismertetnie azokkal, akiket illet, a saját álláspontját.

gyan sem illik bele az erdélyi magyar színészet mai miliójébe: ez a frakkos, monoklis szerzői reklamáció a kegyes engedély, vagy a tanterem után a lerongyolódott erdélyi magyar aktorokkal szemben. Kétél. várhatnának támogatást ezek az erdélyi magyar színészek, ha nem éppen azoktól az íróktól, akiknek műveibe ők adnak erőt és életet...? Hol keressék azt a lélekmentő csodát, amely segíthet rajtuk, mint azoknál, akiknek mondataiba lelket visznek és elképzeléseiknek életet adnak...? Az erdélyi magyar színészet csodavárói számára Molnár Ferenc — tudomásul vehetik, akiket érdekel — nem ad semmit. A „Csoda a hegyek közt” gondosan copyrightolt jogainak nincs semmi közössége a nyomorgó erdélyi aktorokkal. Itt csak engedélyről és üzletről lehet szó, — de a molnárférenci lélekből többé csoda nem születet Erdély hegyei között.

Az aradi diákkongresszus határozatai

Kirándulás a Hegyaljára — Elutaztak a kongresszus résztvevői — Az aradi hatóságok elismerésreméltó munkája

Az aradi diákkongresszus résztvevőinek egy része ma reggel Lippára rándult ki. Reggel villamoson utaztak Radnára és este ugyan-csak villamoson tértek vissza Aradra. Az egyetemi hallgatók nagyrésze ma este 11 óra 4 perckor elutazott Aradról, míg a többiek a reggeli órákban utaznak. A diákság aradi kongresszusa mindvégig teljes nyugalomban folyt le, amiért teljes elismerés illeti meg a kongresszus vezetőit. *Maga a kongresszus szervezett meg huszonkét tagból álló diákőrséget, amelynek az volt a feladata, hogy a rendet biztosítsa.* Az aradi hatóságok az egész kongresszus alatt permanenciában voltak. Elővigyázati intézkedéseikkel azt igyekeztek megakadályozni, hogy a diákság közé ne férközzenek idegen elemek, akik esetleg rendbontásra törekcsenek, amelynek felelősségét azután a kongresszus résztvevőire hárítják. *Ez az igyekezet teljes mértékben sikerült is.* A hatóságok Lázár Ágoston dr. megyei prefektussal, dr. Moga Romulus rendőrkezesrel, Ciurescu Tache szigurancafőnökkel és Iancu Traian rendőrigazgatóval fáradságtalanul végezték munkájukat.

Itt írjuk meg, hogy az aradi diákkongresszus határozati javaslatot készített a kongresszus eredményeiről. A határozati javaslatban az erdélyi diákság kijelenti, hogy tovább fog harcolni az ifjuságért és a nemzeti eszmékért. Megállapítja a határozati javaslat, hogy a kisebbségi kérdést meg kell oldani, azonban a megoldásnak összhangban kell állnia az állam érdekeivel. *Kéri a numerus clausus bevezetését.* Megállapítják, hogy hajlandók együttműködni a kisebbségekkel az állam érdekében. Tiltakoznak a revizós törekvések ellen. Elhatározták, hogy mindent elkövetnek a tömegek kulturalizálása érdekében és főképpen vallási szellemben akarják nevelni a tömegeket. Akciókat kezdenek, hogy Bucurestiben diszpenzárt állítsanak fel az erdélyi diákság részére. Elvben helyeslik a német kisebbség jelenlegi politikáját, azonban megállapítják, hogy annak is az állam érdekeinek megfelelően kell idomulnia. Az erdélyi diákság határozati javaslata végén felhívja az ország egész diákságát, hogy vele együtt harcoljon programja realizálása érdekében.

Ha szereti az egészséget, **FERMENT-ECETTEL** savanylt, Kapható mindenütt.

Szolgálatuk könnyítését kéri az aradi tűzoltók

Negyvennyolc óras szolgálat után huszonnégy óras pihenés — Kevés tűzoltója van Aradnak

Az aradi városi tűzoltók nemrégiben kérvényt nyújtottak be a város permanens bizottságához, amelyben kéri, hogy jelenlegi — rendkívül terhes — szolgálati beosztásukat változtassák meg. A helyzet jelenleg az, hogy a tűzoltólegénység és altisztek negyvennyolc órán át teljesítenek megszakítás nélkül szolgálatot és csak azután jutnak huszonnégy óras szolgálatmentes pihenéshez. A tűzoltók azt kérték, hogy szolgálatukat úgy osszák be, hogy a huszonnégy órai szolgálatot huszonnégy óras pihenés kövesse. Chera Florian tűzoltóparancsnok ebben az ügyben jelentést terjesztett a permanens-bizottság elé, amelyben kifejti, hogy az aradi tűzoltóság létszáma annyira lecsökkent, hogy nem vihető keresztül a tűzoltólegénység kérelme. Aradváros tűzoltólegénységének létszáma jelenleg 34. Legalább 55 tűzoltóra lenne szükség, hogy a 24 óras szolgálati időt és 24 óras pihenést gyakorlatilag meg lehessen valósítani. A főparancsnok kimutatta, hogy ha a tűzoltólegénység kérelmét teljesítenék, akkor egy-egy tűzhöz csupán két-három tűzoltó tudna kivonulni. Rendes tűzoltó-őrséget tartanak fenn a színháznál, ügyeletes tűzoltókat kell kivevénymel a mozik előadásaira. A mentőszolgálat is három tűzoltót vesz igénybe. Így tehát a sok másirányú elfoglaltság miatt nem maradna tűzoltó tűz esetére, ha a szolgálati beosztáson változtatnának.

Amerika felfegyverzi Kinát

Kölcsönt és fegyvert adnak az Egyesült-Államok koncessziók ellenében Kinának

ToKióből jelentik: A japán sajtó szenzációs jelentést közöl arról, hogy

az Egyesült-Államok és Kína között titkos szerződés jött létre, amely szerint bizonyos fegyverszállítások ellenében, Kína jogot ad az Egyesült-Államoknak arra, hogy a japán uralom alatt lévő Formozszigettel szemben, Amozinál flottabázist létesítsen.

Az Egyesült-Államok máris rengeteg fegyvert szállítottak Kinába, a 19. hadsereget teljesen felszerelték és a délkínai hadseregnek háromnegyed millió dolláros kölcsönt adott hadfelszerelési célokra. Földrajzi tartományba két tengeralattjárót és két hadihajót szállítottak. A fenti hír úgy Japán katonái, mint diplomáciai körökben nagy izgalmat váltott ki.

20.000 gyertyafény világítja ma a GLORIA-pályát a

Ferencváros-AMTE

meccsen. Kezdeté 9 órakor.

Valutapárba az óceánon

Irta: PERCY HUNT.

Teesdale, az Angol Bank tisztviselője egy hét előtt indult el Liverpoolból a Teutonia fedélzetén. A 14.000 tonnás hajó legértékesebb rakományra volt Teesdale gondjaira bízva. Az volt a feladata, hogy ha német tengeralattjáró támadná meg a hajót és a kapitány kénytelen volna az Angol Bank tizenöt millió font értékű aranyát a tengerbe süllyeszteni, hogy ne jusson az ellenség kezébe. Teesdale lesz a gyászos aktusnál az Angol Bank bizalmi embere.

Ma is ott sétált fel-alá a parancsnoki hidon és ki tudja hányadszor, magyarázta Forbes kapitánynak, a Teutonia parancsnokának:

— Azért küldi az Angol Bank ezt az aranyat Newyorkba, hogy megállítsa a font rohamos áresését. Békében a kivitellünk álitotta helyre az egyensúlyt, de ma a világháború elvágta a kivitellünk útját. Amikor Liverpoolot elhagytuk, a font sterling Amerikában négy dollárt és hetvenegy centet ért. Négy dollárt és hetvenegy centet...

A drótnélküli táviró egyik tisztje lépett a parancsnoki hidra:

— A haditengerészetnek az összes brit kereskedelmi hajóknak szóló körtáviratát vettem fel. Már negyedszer adták le egy órában belül, de képtelen vagyok kibetűzni, mert egy másik állomás mindig megzavarja a leadást. Nem tudok tuljutni a bevezető mondaton, mert utána csupa X-betű következik.

— Talán légköri zavar? — kérdezte a kapitány.

A Marconi-tiszt tagadón rázta a fejét:

— Nem légköri zavar, parancsnok ur! Én és a társam mind a négyszer csak a felhívó n'ondatig jutottunk el, és azonnal beleszólt a másik leadás. Ugy látszik, hogy az az állomás, amelyik céltudatosan megzavarja a leadást, közelebb van hozzánk, mint a hadihajó, amely a körtáviratot leadja.

A kapitány némán nézte a tengert, miután a

Marconi-tiszt távozott. Teesdale agyában egymást üzték a gondolatok. Eppen egy órával előbb beszéltek a kapitánnyal arról, hogy hála Istennek túl vannak a német tengeralattjárók által veszélyeztetett zónán, mert ilyen messze Európától még nem fordult eddig elő támadás. A hajó utasai is megkönnyebbülten lélegzettek fel, amikor ma reggel a stewardok kihirdették, hogy már nem kell a mentőöveket állandóan viselni. A vidám élet megindult a hajón, és mindenki boldogan számított, hogy harminc óra múlva Newyorkban lesznek...

A kapitány szólalt meg:

— Teesdale, végre is jobb, ha tudja... Hiszen maga katona volt... Ennek a drótnélküli játéknak csak egy értelme lehet: egy hadihajóknak figyelmeztetni akar, hogy veszély fenyeget, s ezt a jeladást zavarja meg az ellenséges hajó, mely közelebb van hozzánk, mint aggódó barátaink.

Teesdale mint tartakékos tűzértiszt vitta végig a bur háborút s a világháborúban is jelentkező szolgálatára, de a kora miatt nem hívták be.

Újra megjelent a távirás a parancsnoki hidon. A kapitány a táviratot Teesdalenek is megmutatta. Így szólt:

„Bermuda. Minden brit kereskedelmi hajónak. Német tengeralattjáró cirkál... (Következett a földrajzi pont jelzése.) Készenlét!”

És máris jelezte az árbockosárból az őrszem:

— Nyugaton gyanus jármű...

Az összes távesőveket a nyugati láthatárnak szegezték. Szürke vonalat láttak. Csakhamar a tengeralattjáró kiemelkedő tornyát is meg lehetett különböztetni. A hajó legfelső fedélzetén az egy szál ágyut, melyet a hajó védelmére szereltek fel, az öt tűzér készenlétbe helyezte.

Negyedórával később már egy gránát csapott be a hajó mögött. További tíz perc eitével a tengeralattjáró gyorstüzéls alá vette a hajót és egy srappell elseperte az ágyu mellől az öt derék tartalékos tűzért, mielőtt ócska ágyújukkal a gyenge célpontot nyújtó tengeralattjáróban kárt

tehettek volna. Most egymás után két gránát csapott be a hajóba és feltépte a fedélzetet. A kapitány halálos elszántsággal állt a hidon, és parancsot adott a mentőcsónakok lebecsátására.

Teesdale szinte öntudatlanul tört magának utat a tömegben keresztül, végigrohant a kétségbeesetten kapkodó és síkorgó asszonyokkal, vadul törtető férfiakkal telt folyosókon és felrohant a felső fedélzetre. Ott állt az ágyu. Körülte hevertek a tűzerek sebesülten, holtan.

Egy percig szinte kábultan állt meg... Azután gyors pillantással meggyőződött arról, hogy a modern ujitások ellenére az ágyu szerkezete nem lényegesen más, mint az, amelyet a bur háborúban kezeltek... Nagy erőfeszítéssel új lövedéket tölt be az ágyuba, elzárta a závárt, célzott és elsütötte az ágyut. A gránát a tengeralattjáró előtt vágódott a tengerbe. A tengeralattjáróról bizonyára meglepetten látták az egy szál embert az ágyu mellett. A feje felett megjelent egy srappellfelhő, de ezután rosszul céloztak. Teesdale újra töltött, célzott és elsütötte az ágyut. A tengeralattjáró tornyából lángkéve csapott fel, de ugyanakkor Teesdale a vállán kemény ütést érzett... A németek újabb srappellje talált...

... Amikor Teesdale a newyorki kórházban napok múltán magához tért, ott állt az ágyánál a Teutonia kapitánya.

A kapitány boldogan nevetve mutatta az újságot:

— Látja, itt van a címlapon a képe... A cikk címe: „A hős banktisztviselő elsüllyesztett egy német tengeralattjárót.”

— Nem ezt... — suttogta Teesdale — mutassa a Timest, az árfolyamokat.

Odahozták az ágyához a Timest

— A font Newyorkban...?

sült hős.

— Négy dollár és hetvenhá-

a kapitány.

— Két ponttal javult a

Teesdale, boldogan mosoly-

ján és elaludt.

Megérkezett Aradra az új nyugdíjtvény-tervezet

Érdekes újítások — Felemelték a korhatárt — Nyugdíjat kap a férjhezment özvegy — Megszűnnek a kirívó ellentétek

A pénzügyminiszterium új nyugdíjtvénytervezetét készítette, amely ma leérkezett Aradra. Az új nyugdíjtvénytervezet — amelyet véleményezés végett megküldött a miniszterium az ország valamennyi nyugdíjintézetének — igen érdekes újításokat tartalmaz. Az első és újszerű intézkedés a nyugdíjközpont ügyét illeti. Ismeretes, hogy a városokra és intézményekre kirótt illetékek nem folytak be, ezért az új tervezet kimondja, hogy az autonóm intézetek, városok, megyék kötelesek pontosan befizetni a rájuk kirótt összegeket. A tervezet ezzel azt akarja elérni, hogy a nyugdíjközpont mindig megfelelő alappal rendelkezék.

A tervezet életbiztosításról is intézkedik, amelyet a nyugdíjasok a nyugdíjközponttal köthetnek. Érdekes újítás a tervezetnek az a része is, amely

a nyugdíjjogosultság korhatárát 57 évről 60 évre emeli fel.

Ez az intézkedés rendkívül kellemetlen a nyugdíjasokra nézve. Eddig ugyanis a nyugdíjtvény úgy intézkedett, hogy mindenki, aki a hatvanadik évet betöltötte, nyugdíjba mehetett akkor is, ha csak tíz szolgálati éve volt. Az új

tervezet ezt a maximumot 15 évre emelte fel. Az özvegy nyugdíjjogosultsága az eddigi két évi házasság helyett három év után érvényes. Ezzel szemben szociális érzékre vall az az intézkedés, amely

a nyugdíjas özvegyének, ha férjhez megy, két évi nyugdíjösszeget fizet ki.

Eddig úgy volt, hogy amennyiben egy nyugdíjas özvegy férjhez ment, elvesztette nyugdíjjogosultságát. Ezért a nyugdíjas özvegy sok esetben inkább választotta a vadházasságot, mintsem elveszítse nyugdíját.

A nyugdíjak harmonizálásáról olyképpen intézkedik az új törvénytervezet, hogy az 1919. előtti nyugdíjakat a városok szerint váltakozó kulcsszámmal megszorozza, míg az 1919. január elseje utáni nyugdíjakat a mai alapfizetések szerint átszámítja. Ez a művelet — mondja a tervezet — nem teszi még mindig egyenlővé a nyugdíjakat, de mindenesetre megszünteti az eddigi kirívó ellentéteket, amelyek a két kategória között fennállottak. A nyugdíjgyesületek most szorgalmasan dolgoznak a válaszfeliraton, amelyet felküldenek a pénzügyminiszteriumba.

Cipősarokkal rugdosta a feleségét, aki koponyatörést szenvedett

Megdöböntő házassági tragédia Nagyváradon, mert az asszony fiu helyett leánygyermeket szült

Nagyváradról jelentik: Megdöböntően brutális bűnygyben indította meg a vizsgálatot ma a nagyvárad rendőrség. Pénzes Sándorné, a nagyvárad Mezőgazdasági Kamara alkalmazottjának felesége a szenvedő fél, aki azonban nem tehetett eddig feljelentést s ezért a vizsgálat hivatalból indult meg a mai napon. Pénzes Sándorné tragédiája ott kezdődött, amikor három évvel ezelőtt férjhez ment Pénzes Sándorhoz, aki gazdag családból származott, míg az asszony szegény várad leány volt. A rokonok nem jó szemmel nézték a házasságot s elkerülték az asszonyt. Férjét azonban csak akkor kezdték a szerencsétlen asszony ellen ingerelni, amikor egymás után következő esztendőben két leánygyermek született. Pénzes nem is tagadta, hogy rokonai hallani sem akarnak sem a feleségéről, sem a két leánygyermekről és egyre gorombábban bánt feleségével, akinek szerinte az volt a bűne, hogy fiuk helyett leánygyermeket hozott a világra.

Egy éjszaka aztán feldühödten érkezett haza Pénzes Sándor lakásukra. Az asszony és a gyermekek az ágyban voltak és aludtak, azonban Pénzes éktelen kiabálással felverte őket. Feleségének odakiáltotta, hogy nem kell neki többet, mert nincs fia s a leányait gyűlöli. Kijelentette, hogy elhagyja őket és nem ismeri többé családját. Pénzesné sirva fakadt, mire a gyermekek is vele jajveszékáltak. Ez annyira feldühösítette Péntest, hogy lerángatta feleségét az ágyról és szeges talpu cipőjének sarkával rugdalni kezdte az asszony fejét. Az egyik rugástól Pénzes Sándorné koponyatörést kapott. A szerencsétlen asszony elvesztette eszméletét. Pénzes ekkor elhagyta a lakást, jajveszékáló gyermekeivel és súlyosan

Amerika gazdasági katasztrófiája

a legsürgösebb intézkedéseket követeli.

Washingtonból jelentik: Dr. Clyde-King, a tejtermelési biztosa, a tejtermelők gyűlésén kijelentette, hogy Egyesült-Államok kétségkívül katasztrófa előtt állanak és hogy a szükséges intézkedések szükségesek olyan gazdasági reállításhoz, amely a mező-

sérült feleségével együtt s még rájuk is zárta az ajtót. A gyermekek jajgatására, dörömbölésére lettek figyelmesek a szomszédok, akik feltörték az ajtót, azonnal orvost hívtak, majd értesítették Pénzesné szüleit. A szerencsétlen asszonyt szállították a kórházba, ahol hosszas ápolás után sikerült megmenteni az életnek, úgy, hogy ma kihallgathatták. Pénzes Sándort, aki a kamara megbízásából vidéken jár, a csendőrség fogja előállítani, hogy feleljen tettéért.

Molnár Ferenc tiltakozik „Csoda a hegyek közt” című darabjának kolozsvári bemutatója ellen

A kolozsvári magyar színészek konzorciuma kívánta bemutatni a darabot

Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári Magyar Színház egyelőre szerződés-nélkül álló színművészei — amint ismeretes — önálló konzorciummá alakultak és saját rezsijükben kívánnak színelőadásokat rendezni, hogy anyagi egzisztenciájukat biztosíthassák. A konzorcium, melynek vezetői között Fekete Mihály és Ihsász Aladár szerepelnek, elhatározta, hogy a legelső előadás alkalmával Molnár Ferencnek legújabb, az „Athenaeum” kiadásában megjelent darabját, a „Csoda a hegyek közt” című misztériumot fogja bemutatni.

A darab előkészületei nagy apparátussal indultak meg, mert

szinte az első előadások anyagi sikerétől függ az egész színészi konzorcium további fennmaradásának kérdése is.

Ugy látszik a kolozsvári magyar színészek elhatározásáról értesült történetesen Molnár Ferenc is, akinek könyvét a színészek az egyik kolozsvári könyvkereskedésben vásárolták meg és jónak látta az egyik budapesti lapban

tiltakozásra emelni fel szavát a kolozsvári színészek bemutatója ellen.

Molnár a nyilatkozatában kijelentette, hogy

Schlicht-gépet

keres

3015

Industria Textilă Română
București, Strada Carol 68.

Máltába repül

Miklós herceg vezetése alatt harminc román hidroplán

Constantából jelentik: A román tengeri repülőraj harminc hidroplánja a közeljövőben nagyarányú repülőutat bonyolít le, amely mellett sorakozik majd az utóbbi idők nagy repülőteljesítményei mellé. Egy hónapon belül Máltaszigetére repül a román tengeri repülőraj harminc egysége, még pedig Miklós herceg vezetése alatt. Enescu ezredes, a constantai ilotilla parancsnoka személyesen ellenőrzi a repülés előkészítő munkálatait. A közeli napokban több bombavető repülőgép érkezik Constantába és ezek is résztvesznek a máltai repülésben. A repülőraj tervbevett utjáról máris értesítették a máltai légi kikötő parancsnokságát.

Szigoru ebzárlat Aradon

a tömeges marási esetek miatt

A veszettkutyamarási esetek az utóbbi hetekben annyira elszaporodtak, hogy Cucu Vazul dr. városi főorvos és Plesa János dr. főorvos-helyettes ma radikális intézkedések életbeléptetését határozták el. Az utóbbi tíz nap alatt tizenöt embert martak meg a kóbor ebek. A vizsgálatok során megállapították, hogy az elfogott kutyák közül ötön a veszettség jeleit pontosan meg lehetett állapítani. Szó van arról, hogy a belvárosban két-három hétre terjedő szigorú ebzárlatot rendelnek el. Ezalatt az idő alatt kutyát az uccára még szájkosárral sem szabad kivinni. Minden kutyát otthon kell őrizetben tartani, mert ha az uccán találják, még abban az esetben is, ha szájkosarat visel, elfogják. A külvárosokban lelővik a kóbor ebeket. A legutóbbi eset a Brezoianu-uccában történt, ahol Vizi Jánosné kutyája megmarta Mak Pétert. Miután a vizsgálat megállapította, hogy a kutya veszett volt, a megmarta embert a kolozsvári Pasteur-intézetbe szállították.

CORSO MOZGO!

Repriz! Olcsó hely-
árakkal: 8, 15, 20 lej.

Liane Haid & Hans Brausewetter

Önagysága kimenője!

Humoros, táncos operett, sok remek dallal.

A TŰLVILÁGI EMBER...

Aki Hitler Adolfinak megjósolta
végzetét...

Miért tiltották ki a csodálatos Winterryt
Németországból? — A spanyol király ideges

— Károly román király és Winterry profécija — Politikusok, állam-
lériak, művészek a Röntgen-szemű ember előtt

Az Aradi Közlöny számára írta: PAÁL JÓB

Trencsénteplic. (Copyright. Minden jog
fenntartva. Utányomás tilos.)

— Másfél évvel ezelőtt. — meséli Winterry
— 1931. novemberében Trencsénteplicről Prágába
utaztam. Onnan Dresdenen, Leipzigén, Magdeburg-
on, Osnabrückön át Hágába akartam utazni. Asta
Nielsen, akihez régi, meghitt barátság fűz, Os-
nabrückben tartózkodott ekkor és onnan
távíratozott nekem, hogy amennyiben Magdeburg-
ban kiszállnék, számíthatnék sikerre. Eleget tettem
a felszólításnak, megszakítottam az utamat és elő-
adást rendeztem Magdeburgban. Jelentős sikerem
volt. Előadás után egy kávéházba mentünk, Asta
Nielsen is velünk volt. Több hírlapíró tartózkodott
az asztalomnál. Magdeburger Zeitung, a Der Tag
szerkesztői voltak ott és a Neue Züricher Nach-
richtennek egy tudósítója. Az urak arra kértek
meg, hogy néhány írást analizáljak. Eleget tettem a
kéreseknek. Feleleteim őket is frappirozták. A han-
gulat emelkedett volt és éjfél felé új vendég érke-
zett a kávéházba. Hogy ki, nem érdekelt. Szintén
egy ottani hírlapíró volt. Három levelet vett ki a
zsebéből és megmutatta nekem. Én írásban adtam
meg a választ.

— Az egyik levélre ezt mondtam:

„Az írás szadista tendenciát mutat. Az írója
paranoia-ban szenved. Örökölt terheltségben
szenved. Aki ezt a levelet írta, morfinista. Nem
való az emberek közé, hanem zárt intézetbe.”

— Megdöbbenés tilt az emberek arcán. De
megmutatták a másik levelet. Én megnéztem
a vonásokat és megmondtam véleményemet:

„Gyöngye jellem. Erőszakos. Műveltsége igen
primitív. Tetteit nem tudja megbírálni. Erősen
befolyásolható.”

— Következett a harmadik levél. Erre azt mon-
dottam:

„Kittünő szónok. Erősen szuggesztív tehetség.
Perverz ember, de a perverzítése nem szek-
szuális. Élvezetet talál abban, ha másokat
szenvedni lát. Az embereket megkínózní: hal-
latlan élvezetet jelent a szántára...”

— És aztán hozzátettem még:

„A három ember sorsa összefügg. Mindhárom-
nak szomorú tragédiája lesz. Egyik sem fog
természetes halállal kimulni”

— Aznap este nem is tudtam meg, hogy ki ez a
három ember. Csak másnap olvastam az újságok-
ban, hogy sorrendben Göhring, Adolf Hitler
és Goebbels írásait analizáltam.

„Hannusent figyelmeztetem
tragédiájára”

— Másnap tovább utaztam Hágába. Találkoztam
ott Erician Hannusennel, akinek Josef Stein-
schneider volt az igazi neve és akit a Koos hang-
versenyiroda szerződöttetett egy északi turnéra.
Hannusent rámtámadt.

„Olvastam a lapokban, hogy Ön milyen leki-
csinyló nyilatkozatokat tett — mondotta — a német
politika kimagasló egyéniségeiről. Ez hiba volt!
Ilyent nem szabad csinálni!”

— Inkább a maga sorsával törődjek — feleltem
neki —. Ön sokkal nagyobb bajban van, mint én!

Szegény Hannusent, aki Prosnitzból származott
és sokáig a legteljesebb bizalmát bírta Hitler
Adolfinak, utólkerte a végzete. Egyik baj a másikat
követte. Amsterdami, utrechti, haarlami, rotter-
dami előadásait a rendőrség betiltotta, mert Han-
nusen egy hölgyet megkínosított. Március elsejére
a berlini Scala szerződöttette. Tizenkét nappal ké-
sőbb meggyilkolták. A Greifwaldstrasse 79. szá-
mu házában ölték meg.

... — A magdeburgi szeansz óta ki vagyok tilt-

Pilisiné kozmetika

Verbos-ház (álmorita-templommal
szemben. — Széplők és mindenféle
szépséghibák szakszerű eltüntetése.

va Németországból. Még a bankbetéteimet is le-
foglalták. De nem is akarok most Németországba
menni. Majd ennek is eljön az ideje. Azt hiszem,
nem is olyan soká...

— Hágában akkor Vilma királynő fogadott.
analizáltam ama írásokat, amelyeket megmutatott
nekem. Erről nem kívánok nyilatkozni.

— Bécsben a Hotel Meisel und Schaden ap-
partamentjében Alfonso kértett magához. Azt
mondottam neki:

— „Felséged nem vesztette el lelki egyensu-
lyát és nem szenved semmiben. De én úgy érzem,
hogy ama sok terv közül, amelyet agya egyre-
másra termel, egyetlen egy sem fog sikerülni. Kár
ezekkel töltenie az idejét.”

Mire a felség idegesen félbeszakított:

„Ön nagyon cinikus” — mondotta, mire én így
feleltem:

— Egy művész nem lehet cinikus, csak objek-
tív. De az objektivitás kötelességük a királyoknak
is. Egy művésszel szemben a király sem lehet ér-
zékeny.

Megmondtam a felségnek azt is, hogy fia

DIESEL-motort

dinamóval háromfázisú
100—200 lóerőset keres 3016

Industria Textilă Română

București, Strada Carol 68.

Szinigazgatót keres
Arad magyarsága

Az aradi Magyar Párt közművelődési szak-
osztályának érdekes felhívása — „Az aradi
színház némán vár...”

Az aradi Magyar Párt közművelődési
szakosztálya körlevelet küldött több erdélyi
város, valamint a Bánság fővárosának ma-
gyarpárti tagozatához, amelyben felhívást in-
téz „mindazokhoz a színházzal foglalkozó em-
berekhez, akik Arad kulturált és finom ízlésű
színházi közönségének művészi igényeit ki tud-
ják elégíteni”, hogy pályázzák meg az aradi
Városi Színházot s ezen szándékukról együt-
tal értesítsék az aradi Magyar Párt közműve-
lődési szakosztályát, mert Arad magyar tár-
sadalma tudni akarja, hogy kik azok, akik erre
a feladatra vállalkoznak és támogatni akarja a
kiválasztottat.

Elismerésreméltó a Magyar Párt közmű-
velődési tagozatának azon igyekezete, hogy az
idei színházban ne érjen botrányos fináléval
végzet. A felhívás egyébként így kezdődik: „Az
aradi színház, amely hosszú esztendőök óta
temploma a szépnak, a művészinak, a magyar
szónak, most némán és becsukott kapukkal
vár... Sok ablakszeme kíváncsian néz a világ
négy tája felé, hogy merről jön az az ember,
aki újból életet varázsol a néma falak közé...”

A felhívás, amelynek minden mondata lel-
kiesedéstől ég, annak a nemes célnak érdeké-
ben, hogy megtalálják azt a színházigazgatót,
aki az aradi színházat ismét visszaadja hiva-
tásának, a továbbiakban azt mondja, hogy
Orfeusz kell legyen az új igazgató, aki mu-
zsikájával megbírvóli a publikumot, aki elő-
csalogatja a közönséget és a — szükséges
pénzt a színjátszáshoz... Mert hiszen a magyar
színészet újraéledéséhez sem kell más, mint
elsősorban pénz, hogy a direktor ne hagyja
éhezni, hanem fizetni tudja társulatának tag-
jait és a darabok szenarirozására, kiállítására
költhessen, amit a film fejlődésétől elkényeztet-
tett közönség ma már mulhatatlanul megkíván.
Másodsor igaz magyar lelkesedés kell, hogy
visszavarázsolja az életet a színház falai közé.

Ingyen nyaralhat

ha szerencsése van

7

napon át a

Fekete tenger partján
Movila-Tekirghiol-on,

ha résztvesz a Movila-Tekirghiol-r.-t.
12 napos társasulzásán.

Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

akarata ellenére megházasodik és közöltem vele
ama érzéseimet, hogy hiába cselekszik a házasság
ellen, az be fog következni...

Grafologizáltam az írást József Ferenc
királyi hercegnek, ki Kolossy nevű titkárát kül-
dötte el hozzám, megmutatták nekem Károly király
írását is, amelyből azt olvastam ki, hogy bár az
utolsó Habsburg-uralkodó halála természetes mó-
don következett be, de a halál előidézői nem voltak
természetesek.

— Párisban történt, egy zártkörű társaságban,
Cira orosz nagyhercegnő mutatott be Carol
román királynak, aki akkor távol élt hazájától. A
felség adjutánsa jött hozzám, aki egy másik asztal-
nál ültem a szalomban. Még mielőtt szólott volna,
én ezt mondtam neki:

— Ön valamit kérdezni akar tőlem? Azt, hogy
sikerül-e a „dolog”? Mondja meg a felségnek, hogy
legyen nyugodt. Sikerülni fog.

— Az adjutáns melegen szorította meg a ke-
zemet. Éreztem, hogy ebben a kézszorításban a
király köszönete és halála van... Harmadnapra Ca-
rol elrepült haza... Minden sikerült...

... Vannak dolgok az életünkben, amiket nem
tud felfogni a véges emberi elme. Ilyen örök rej-
tély előttem ez a tulvilági ember. Fekete szemei
mélyen ülnek sötét üregükben, világítanak még a
sötétben is és nekem úgy tűnt fel a trencsénteplici
finom szálloda fauteuiljében, hogy néha titokzatos
foszforeszkáló sugarak cikáztak végig ezeknek a
szemeknek rejtelmes sarkában.

Minden esetre biztató jel a Magyar Párt lel-
kes felhívása, amely a magyar színjátszás hő-
korára emlékeztet s ha a közönség lelkéből
fakad a Magyar Párt felhívása, akkor sikeres
színházi szezonra lesz kilátásunk Aradon.

FILM KÖZLÖNY

Rumba-Rumba...

Filmoperett sajtóbemutatója a Central-moziban

Annyi pazar ötletet, annyi színt és a lebi-
lincselő jelenetek egész sorát alkalmazta az el-
sőrangú rendezői, operatőri és művészi gárda
ehhez a ragyogó filmoperetthez, amely bátran
elég lett volna másik három nagy film feldol-
gozásához. Theo Mackeben, a „Harmonia” hir-
neves zeneszerzője pattogó slágerekkel szol-
gál. A cselekmény tele van sziporkázóan szel-
lemes szatírával, s a történések hátterében vi-
dámán lüktető detektívjelenetek teszik izgal-
massá a cselekményt, amelyben ilyenformán a
vigjáték, kalandorfilm és operett minden előnye
összpontosul. Szathmáry Jenő deris detektív-
regényéből készült a pompás szcenárium,
amely Joe Pasternak feldolgozásában és Szé-
kely István rendezői szeniállításával színezve
kelt életre a filmvászonon. Az ügyefogyott ék-
szerészegéd úgy csinálja meg szerencsését,
hogy egy százazreket érő családi gyémánt el-
tűnik, amit a röntgenfelvétel az ékszerészegéd
gyomrában fedez fel. Rengeteg bonyodalom
származik ebből mindaddig, amíg a gyémánt
elő nem kerül... A szereplők rendkívül szeren-
csés összeállításban elsőrendű művészgárdát
alkotnak. Kurt Bois egyéni játékmódora, ere-
delti felfogása nagyszerűen érvényesül az ügye-
fogyott ékszerészegéd karakterfigurájában.
Dolly Haas aranyos kis csitri, aki elbűvöli a
közönséget minden jelenetében. Nagyszerű
szerep jutott Adele Sandrock-nak, ennek az
elragadó öregasszonynak is, rajta kívül Paul
Hörbiger egy balkezes detektív...
a szép Elsie Elster a menyasszó
színezi élettel alakitással. A R-
című filmoperett páratlan
számot.

Felesége halálát jelentette be az aradi rendőrségen a hozományával megszökött férj

Frisch József volt aradi műszerész ügyének újabb szenzációs fejleményei — A vizsgálóbíró hozzájárult a volt műszerész letartóztatásához — Érdekes levelek az aradi ügyészség előtt —

Frisch József aradi műszerész néhány napos házasságának ügye újabb buyardalmakhoz jutott. Frisch József — mint ismeretes — február 21-én a csehszlovákiai Nagyszöllősi megházasodott és feleségével Aradra költözött. Három napig éltek együtt, amikor a férj eltűnt és magával vitte a felesége hozományából megmaradt 130.000 lejt. A férj Nagyváradra utazott, ahol régi ideáljával üzserüzletet nyitott. A napokban Frisch József és barátja megérkeztek Aradra, ahol a megszökött férj az ügyészségen jelentkezett és bejelentette, hogy eljött Aradra elintézni „rosszul sikerült házasságának ügyét.”

Kedden délelőtt Friedman Ignác dr. ügyvéd, a feleség jogi képviselője két érdekes bejelentést tett az aradi ügyészségnél. Bejelentette, hogy Frisch József birtokában utlevél van, amelyet több külföldi állam vízummal látott el. Valószínű ezért, hogy Frisch József meg akar szökni a bünyűi felelősségrevonásból. Az ügyvéd ezért arra kérte az ügyészséget, hogy kobozza el az utlevélt.

Az ügyvéd még egy bejelentést tett az ügyészségen. Frisch József, aki február 21-én kötött Csehszlovákiában házasságot, március 27-én Aradon, a rendőrség népesedési hivatalában bejelentést tett, hogy „özvegyvé lett”, ami annyit jelent, hogy felesége „meghalt”. Az aradi ügyészség megkereste az aradi rendőrséget, hogy a legelőször állapítsa meg hivatalosan, hogy ez a bejelentés tényleg megtörtént-e március 27-én. Az ügyvéd egyébként kedden érdekes leveleket mutatott be az aradi ügyészségen. A feleség azt akarja a levelekkel bebizonyítani, hogy Frisch József tervszerűen készítette elő a történetet és már akkor, amikor a kezét megkérte, azzal a szándékkal foglalkozott, hogy csak a pénzt szerzi meg és a hozomány átvétele után megszökik az asszonytól.

Az egyik levélben Frisch József — aki akkor még vőlegény volt — az irta menyasszonyának, hogy nem reflektál a pénzére. Egy kis házat akar vásárolni, ezért kell a hozomány. Ebben a levélben közölte azt is, hogy a menyasszony pénzére annál kevésbé van szüksége, mert harmincezer lej saját készpénze van, üzleti raktára 25.000 lej értéket reprezentál, míg saját butorainak értéke 20.000 lej. Az asszony jogi képviselője azt hangoztatta az aradi ügyészség előtt, hogy az aradi műszerésznek **semmi vagyona sem volt, a levélben említett vagyon sohasem létezett.** Egy másik levélben Frisch kijelenti, hogy a hozományból megvásárlandó ház és az Aradon felállítandó üzlet az asszony nevében fog szerepelni, egy további levélben pedig arra kéri menyasszonyát a vőlegény, hogy csak küldje el nyugodtan a pénzt, mert a házasság előtt közjegyzői megállapodást csinálnak, amely szerint a teljes vagyon a feleség nevében fog szerepelni.

Mindezekből azt akarja a feleség igazolni, hogy Frisch Józsefnek nem volt kezdetől fogva más szándéka, minthogy a hozományt köz-

hez vegye és azután megszökhessék. Érdekes, hogy még vőlegény korában többször intette menyasszonyát, hogy **Nagyváradon ne szálljon ki, ha Csehszlovákiából Aradra jön.** Ugyátszik, nagy oka volt erre Frischnek, aki majdnem minden levélben arra kérte menyasszonyát, hogy „óvakodjék” Nagyváradon leszállni és személye iránt érdeklődni.

Az asszony ügyvédje kedden kérvényt nyújtott be Vulpe Constantin aradi főügyészhez, amelyben az **Aradon tartózkodó Frisch Józ-**

Kiemelik a tengerből a másfélszáz évvel ezelőtt elsüllyedt Lutine mesés aranykincseit

Hogyan dolgoznak a modern kincskeresők?

„Amszterdamból jelentik: Az Északi-tengeren, Terselling sziget közvetlen közelében egy idő óta modern kincskeresők dolgoznak serényen, hogy kiemeljék a „Lutine” nevű angol vitorlás kincset a tengerből. A „Lutine” 1799. október 10-én süllyedt el Terselling sziget közelében. A hajó 1 és fél millió font értékű aranyat és ezüstöt szállított érmékben és rudakban Londonból Hamburgba, de az említett sziget közelében viharba került és elsüllyedt. Az évek során a roncsból

körülbelül két és félmillió márka értékű nemes fémeket emeltek ki.

de a további munkálatok abbamaradtak, mivel a hajóroncs igen elhomokosodott.

Most azután Beecker genpei vállalkozó különleges tervet dolgozott ki, hogy a hajóroncsot megközelítse és annak kincseit kiemelje. Beecker óriási nagy vashengert készített, mely alul tölsérformájú. A henger belsejében levegőmegújító-készülékek, oxigénfejlesztők vannak és

a henger belseje villanyvilágítással van ellátva. Ebben a hengerben leereszkedett a vállalkozó a tengerfenékre

és most a hajóroncs felett levő homokréteget szivattyúzzák el. A vállalkozás finanszírozására kölcsönt bocsátottak ki, amelynek jegyzői bizonyos százalékban, részesednek a felhozott kincsekből.

A tulajdonképpen buvármunka a napokban kezdődött meg. Miután megállapították a 12 méteres homokréteg felett, hogyan fekszik a tengerfenéken a hajóroncs, lesüllyesztették a tengerbe a vashenger tölsérszerű alsó részét. Attól féltek, hogy a henger nem bírja a hullámok erejét, de ez az aggodalom nem volt alapos. A henger nehéz vasanyaga ellenállt a hullámoknak és kiderült, hogy a henger alsó része saját súlyánál fogva 28 centimétert süllyedt bele abba a homokba, amely a hajóroncsot takarja. A henger legfelső részének alkalmazására pár nap múlva kerül sor és akkor megkezdik a különleges gépezet munkáját. A heger-

Iskolásgyermekek

2982

kelengyjét

nagyon olcsón beszerezheti: a

„GOLDHAUS” textilárúházban

Temesvár: Belv. Dom-tér 7.
Arad, Józsefv. Scudier-tér 4, Bul. Reg. Ferd. 11.

szel letartóztatását kérte. A főügyész a kérelmet átküldötte az aradi vizsgálóbírósághoz, ahonnan a déli órákban érkeztek vissza az ügyiratok az ügyészséghez. A vizsgálóbíró közölte a főügyéssel, hogy hozzájárul a férj letartóztatásához. Vulpe Constantin főügyész szerdán dönt ebben az ügyben.

ben egy repülőgép-motor dolgozik, amely eltávolítja a homokot és vizet belőle. Ennek következtében

a különleges vashenger automatikusan süllyed mindig mélyebbre, amíg eléri a hajóroncsot.

Most azután Beecker genpei vállalkozó szerint még tíz méteres homokréteg átütésére van szükség és akkor odaérnek a kutatók ahhoz az agyagréteghöz, amelyen a hajó fekszik. Azt hiszik, hogy ezt a réteget néhány nap alatt eléri, ha kedvező marad az időjárás. A homokréteg szivattyúzása már javában folyik. A munkánál főleg arra kell vigyázni, hogy a homok eltüntetése egyenletes legyen, nehogy mélyedések keletkezzenek, amelyek azután azt eredményezhetik, hogy nagymennyiségű víz hatol a hengerbe és megnehezíti a további kutatást.

Meggyilkolta ideálját egy bécsi kereskedelmi utazó

Bécsből jelentik: Borzalmas gyilkosság történt ma reggel Bécsben. A Josefstadt egyik házában kapujában ma a kora reggeli órákban véresfejű fiatal leány jelent meg, aki kétségbeesve rendőrt kiabált, majd pedig összeesett és elájult. A közelben posztoló rendőr felsietett a leány lakására, ahol a fiatal teremtés anyját holtan találta. Később, amikor a leány magához tért, elmondta, hogy miután a piacról hazajött és be akart nyitni a lakásba, onnan veszkedést hallott. A kiszűrődő szavakból megállapította, hogy egy férfi szerelmi ajánlatokkal ostromolja anyját. A leány benyitott a lakásba és amikor a homályos szobába lépett sikoltást, majd pedig zuhanást hallott és a szomszéd szoba ajtajában egy férfibe ütközött, aki éles tárggyal fejbeütötte. A leány összeesett és amikor néhány perc múlva magához tért, kiment az uccára, ahol rendőrt kiáltott. Vallomása során a fiatal nő kijelentette, hogy a gyilkost nem ismeri, de az a gyanúja, hogy a borzalmas tettet Grünberg János kereskedelmi utazó követte el, aki már régebben udvarolt anyjának.

Aradvárosi mozik műsora

Fél 8 és fél 10 órakor:

CENTRAL MOZGÓ: (Premier.) „RUMBA-RUMBA” (Ein steinreicher Mann.) Rendkívül ötletes, énekes, zenes bohózat. Főszereplők: DOLLY HAAS, CURT BOIS, ADELE SANDROCK és PAUL HÖRBIGER. Kitűnő rumba-slágerok, elsőrangú jazz-zene.

SELECT MOZGÓ: EMBERT ÖLTEM! Társadalmi dráma. Főszerepben három sztár: NANCY CARROLL, PHILIPS HOLMES és LIONEL BARRIMORE. Helyárak: 5, 8 és 13 lej.

Kommunista összeesküvést lepleztek le Svájcban

Külföldi tőke finanszírozta az összeesküvést

Bazelből jelentik: Nagyarányu kommunista összeesküvést lepleztek le a svájci hatóságok. A Locarno melletti Fontana Martinában több német származású egyént, köztük kommunista tevékenységet előmozdító, ösztönözött embereket lakásukból iratokat találtak. Anonim leveleket találtak több férfit, akik összeesküvést anarcho-kommunisták ellen színtén letartóztat-

ták és Locarnoba szállították. Az ügy komolyságára jellemző, hogy azíránt a svájci szövetségi ügyészség is érdeklődik és arról részletes jelentést kér. A Sittavino című lap szerint a letartóztatottak messzeágazó összeesküvés vezetői, amelyek az volt a célja, hogy Németországban és Svájcban is forradalmat provokáljon. A lap megemlíti, hogy az anarcho-kommunista mozgalmat a háttérből — eddig még ismeretlen — külföldi tőke finanszírozta.

H I R E K

Az „előrelátó” szolgálta

Tristan Bernard francia humoristának mintegy harminc évvel ezelőtt komoronyokra volt szüksége. Hirdetést jelentetett meg az egyik nagyobb napilapban. Másnap jelentkezett egy fiatal néger.

— Szolgáltál már valahol? — kérdezte.

— Nem, még nem teljesítettem házi szolgálatait.

— De hiszen akkor, ha rendelkezést adok ki neked, nem fogod tudni rendesen végrehajtani.

— De igen, uram.

— Azt mondd: igen? Akkor te nem tudsz semmit. A jó szolga nemcsak gépiesen hallgatja meg a parancsot, hanem annak jó végrehajtására fordítja figyelmét.

— Ha az ur megmagyarázza nekem, hogyan érte ezt, tudni fogom kötelességemet.

— Például — magyarázta Bernard — tegyük fel, hogy azt mondom: „Bambula, szolgálj fel az ebédet”. ez nem azt jelenti, hogy kiszaladsz a konyhába, behozod az ebédet és az asztalra teszed. Ő nem!.. Ez azt jelenti, hogy szépen megterited az asztalt, felrakod a tányérokat, evőeszközöket, szalvétákat, poharakat, sőt, mustárt, olajat; a pincéből bort hozol fel, a vizeskancsóba friss vizet töltés és így tovább.

— Megértettem, uram, ugy lesz minden, ahogy mondtá — szólt a néger.

Nyolc nap múlva Tristan Bernard megbetegedett. Szólt a komoronyoknak:

— Menj és hozd orvost.

A néger elment és csakhamar visszaérkezett az orvossal, akivel együtt még több személy rontott be az író szobájába. Bernard dühösen kiáltott a négerre:

— Kik ezek az emberek? Én csak az orvost kértem.

— Az igaz, uram, de én nem felejtettem el a mellékes dolgokat sem, mint az ebédnél és a vacsoránál. Az orvossal együtt elhoztam a közeget, a halottkémeket és a temetkezési vállalkozót is.

— **IDÓPROGNÓZIS.** Megélenkülő szelekkel, hűvös idő várható, további zivataros esőkkel.

— **Ófélése és a trónörökös állapotának teljes javulása.** Bucurestiből jelentik: Ófélése állapotáról ma már nem is adtak ki hivatalos jelentést. A király, a jelentés szerint, a trónörökösrel egyetemben, a teljes javulás útján van.

— **Javul Vaida miniszterelnök állapota.** Kolozsvárról jelentik: Vaida miniszterelnök ma csendesen, nyugodtan töltötte ágyában a napot. Kezelőorvosa, dr. Hatieganu Gyula jelentése szerint, a bal vesemedencén gyulladások jelentkeznek, amennyiben azonban újabb komplikációk nem adódnak, úgy a betegség természete nem veszélyes s néhány napi pihenéssel lehet kikezelní kellemetlen hatásait.

— **Münchenbe utazott a jugoszláv királyi pár.** Salzburgból jelentik: A jugoszláv királyi pár ma autón Salzburgba érkezett. Az autót a királyi szárnysegéde vezette. A magas vendégek innen München felé folytatták útjukat.

— **Átvette hivatalát Velcsov Géza dr. alpolgármester.** Három hetes szabadsága után kedden érkezett vissza Velcsov Géza dr. polgármester-helyettes, aki ma át is vette hivatala vezetését.

— **Tizenhárom millió az őszi nagymanőver számára.** Bucurestiből jelentik: A legutóbbi minisztertanácson, a külügyminisztérium részére 6 millió lej rendkívüli hitelt szavazták meg a diplomáciai költségek fedezésére. Ugyanezen a minisztertanácson szavazták meg a hadügyminisztérium részére azt a 13 millió lejes rendkívüli hitelt, amelyből a királyi manőver költségét fedezik.

— **Roosevelt szétlét a leszerelést.** Newyorkból jelentik: Roosevelt elnök azzal a tervvel foglalkozik, hogy újból Európába küldi a Népszövetség amerikai delegátusát: Norman Dawist azzal az utasítással, hogy sietesse a leszerelési konferencia befejezését. Roosevelt elnök ugyanis mindaddig várni akar azoknak az összegeknek kiadásával, amelyeket az új biztosságban hadifelszerelésekre vettek fel, amíg a leszerelési konferencia be nem fejeződik, mert látni akarja, hogy milyen álláspontot foglal el a Népszövetség a leszerelés, illetve a fegyverkezés kérdésében.

— **Augusztusban nem tart ülést az aradi városi tanács.** Aradváros törvényhatósági bizottságának augusztus 23-án, szerdán közgyűlést kellett volna tartania. A város vezetősége azonban ma úgy döntött, hogy augusztus hónapban nem tart közgyűlést, hanem szeptember hónapban tartja legközelebbi ülését, amely két napon át tart.

— **Feloszlatták Andorra parlamentjét.** Párisból jelentik: Ismeretes, hogy a Pireneusokban fekvő Andorra köztársaság fővárosát a kormány és egy francia pénzcsoport között keletkezett differenciák miatt francia katonák szállották meg. A megszállás ügye most azzal zárult, hogy feloszlatták az andorrai köztársaság parlamentjét és az új választásokat augusztus 31-ére tűzték ki.

— **Hatvan fokos hőség Bucurestiben.** Bucurestiből jelentik: A fővárosban ma egész nap óriási hőség volt. A hőmérők 60 fokot mértek. A hőség, amely az esti órákig tartott, megbénította Bucuresti forgalmát. Rengeteg rosszul lett volt a meleg következtében, a víz és a jégfogyasztás maximumát érte el.

Építkezők figyelmébe !! Husz százalékos árleszállítás !! Az Arad-Brádi r.-t. téglagyára mészhomok tégláját ezrenként 1000.-- Lejért hozza forgalomba.

Megrendelések: **Arad-Brádi r.-t.-nél, vagy Barzava mészgyár és ker. R. T. Arad, Bul. Reg. Ferd. 6. Telefon 9-18. 2721**

— **Felmentett vasgárdisták.** Bucurestiből jelentik: A putnai törvényszék ma tíz izgatással vádolt vasgárdistát felmentett a vád és következményei alól.

— **Halálbüntetés az emberrablókra.** Albanából jelentik: Newyork állam parlamentje ma elfogadta Lehman kormányzónak azt a törvényjavaslatát, amely szerint az emberrablást halálbüntetéssel sújtják.

Őszi divat

Ha a szép, napsugaras idő el is felejtetné velünk, hogy közeledik a szeptember, eszünkbe jut-tja Lelong ur ősz elején évről-évre visszatérő „parancsaiban”. Hogy kicsoda ez a Lelong ur? Hatalmas, nagy ur, ő a párisi divatkirály. Az ő műhelyében alkotják meg azokat a kötelező szabályokat, amelyek szerint az elkövetkező kény divatja igazodik. Már itt fekszenek az őszi haditervek előttünk. Lelong mester közli velünk, hogy „föltámadnak az antik vonalak”, hogy az anyagok „elomlóak és méltóságtehesek” legyenek. Külön fejezetet szentel az övnek, mely „kiseb lejjebb csuszik ugyan, de még így sem közelíti meg a csipőt.” Ugyilátszik, a szegény övnek még évekig kell törekednie a csipő felé, amíg egyszer majd megint eléri. Lelong ur abból sem csinál titkot, hogy az estélyi ruhák tulnyomóan fekete és fehér színek lesznek és az idősebb hölgyeknek is megengedi — ezuttal először — a „vidámabb” színeket. Vidámabb színek alatt a világoskék, halványzöld és halványrózsás színeket érti a divat király. Ékszer helyett — virágot ajánl megfelelő dísz gyanánt Lelong mester. Tekintettel a nehéz viszonyokra: „mezei virágok előtérben!” Megjegyzi végül, hogy „kék, barna és piros színárnyalatú anyagok fogják borítani a párisi divatszalonok asztalait.” De azért: a domináló szín: a zöld lesz. A zöld a reménység színe. Talán azért, mert Lelong ur reméli, hogy lesznek sokan az elkövetkező évadban is, akik ezt a sok „előírásos” divatcikket ki is tudják tudni fizetni?

— **Általános sztrájk veszélye a sportegyesületek miatt.** Rigából jelentik: A kormány ma betiltotta a munkásportszervezetek működését. A szociáldemokrata párt, amely a parlament egyik legerősebb frakciója, tiltakozó gyűléseket hívott egybe, amelyen elhatározták, hogy abban az esetben, ha a betiltó rendelkezést nem vonja vissza a kormány, akkor kikiáltják az általános sztrájkot.

NINCSEN OTTAN POLOSKA, AHOL LOVAS KIIRTJA

Cím: Szinbázi-büfé, színház hátsó bejáratával szemben

— **Véres harc a csendőrök és a sztrájkoló szajnai hajósok között.** Párisból jelentik: A párisi szajnai hajósok sztrájkját a hatóságoknak sikerült leszerelni. A szajnai vízművek mérnökei 200 csendőrrel együtt formális harcot folytattak az elmult este a sztrájkoló hajómunkásokkal. A sztrájkolókat keresztbe állították a csónakokat a Szajnában, hogy a folyón a közlekedést ilymódon megakadályozzák. Az esti órákban tüzoltókat vezényelték ki a sztrájkolókat ellen, akik azonban a tüzoltókat visszaverték. A csendőrök első rohamát a sztrájkolóknak szintén sikerült visszaverniük, a második roham alkalmával azonban a csendőrök elsepertek a munkások csoportjait. A csónakokat a hatóságok lefoglalták, a munkások pedig, akik látták, hogy az ellenállást nem tudják folytatni, megadták magukat. Érdekes megemlíteni, hogy az egész éjszakán át tartó csatározásnak alig néhány sebesültje van.

— **Megszűnik Anglia legnagyobb autógyára.** London. Anglia egyik legnagyobb autógyára megszűnik. A winchesteri „Willy Overland Chrysler” autókonzern felügyelő-bizottságát szeptember 12-re rendkívüli közgyűlésre hívták össze, amelynek célja, hogy kimondja a vállalat önkéntes likvidálását.

— **Halálos autókatasztrófa Galat közelében.** Galatból jelentik: Vradic autótulajdonos kocsija, amely Vradic vezetett ma egy árokba fordult. A kocsiban ült két fiatalember, Vradic barátai, a Petrovici testvérek, akik közül egy meghalt, egy súlyosan megsebesült. Vradic szintén kiszervegett.

— **Autobusz és autó összeütközése.** Bucurestiből jelentik: Ma reggel a Dudesti-úton egy gépkocsi és egy autobusz összeütköztek. Ion Popsát, az autó sofőrjét, aki az összeütközésért felelős, letartóztatták.

— **Megmérgezte magát egy kereskedő tizéves kisleánya.** Csernovicból jelentik: Grönich nagykereskedő tiz esztendőss Ella nevű leánykaja öngyilkossági szándékkal Lysoft ivott. Az orvosok minden fáradozása hiábavaló volt, a kis életunt kiszervegett.

— **Eljegyzés.** Grüner Hilda (Arad) és Andruska János (Bucuresti) jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **Letartóztatták az aradi gyilkos leányanyát.** Az ottlakai csendőrség kedden az aradi ügyészségre szállította Hoffmann Erzsébet 22 éves leányt, aki megölte hat hónapos koraszülött gyermekét. A gyilkosság elkövetése után a holttestet annak a háznak a kertjébe dobta, ahol a gyermeket megszülte. Az aradi ügyészség elrendelte a leány letartóztatását, akit beszállítottak az ügyészség fogházába.

— **Meghalt Litzig Ruth uszóbajnoknő, aki új rekordot akart felállítani.** Essenből jelentik: Litzig Ruth rekord-uszónő, aki — mint azt mai számunkban jelentetük — az esseni duzzasztóban 100 órás uszással rekordot akart felállítani és, akit 80 órás uszás után ki kellett emelni a vízből, ma a kórházban szivgyengeség következtében meghalt. Az uszónő az utolsó 24 órát a vízben már szinte eszméletlenül töltötte és csak a parton levő zenekarnak sikerült trombitabarsóval a fiatal leányt ébren tartani. A rendkívüli megerőltetést még az egyébként edzett test sem bírta el és a 18 éves leány ma kiszervegett.

— **Beismerte sikkasztását a varjasi községi irnok.** Az aradi törvényszék színeti tanácsa elé vezették kedden délelőtt Ghibutiu János volt varjasi községi irnokot, aki — mint ismeretes, — 325.000 lejt sikkasztott azokból az állami és községi adópénzekből, amelyek behajtásával megbízták. Az aradi törvényszék előtt a sikkasztó irnok beismerte bűnét. A bíróság harminc napos vizsgálati fogságot rendelt el Ghibutiu János irnokkal szemben.

— **Nagyszerűen sikerült multság Menyháza-fürdőn.** Menyházáról jelentik: Jól sikerült multságot rendeztek vasárnap a menyházi fürdő kur-szalonjában. A táncmultság során megválasztották Miss Menyházát is, Perco Ida személyében. Udvarhölgyek Szőnyi Magda és Perco Mária lettek. A kitűnő zenekar, amelyet Motiu Sándor vezetett, a kora hajnali órákig szolgáltatta a patogó ritmusu tánczenét. A karmestert a lelkes fiatalság bálkirálynak választotta meg. A rendezésért F. Grozát, I. Percot és Geleon Lászlót illeti elismerés.

— **Kirándulás a Madeira, Kanári és Azóri szigetekre.** Az Atlanti Óceán csodálatos fekvésű, festői szigeteire rendez nyárvégi kirándulást a Hamburg-Amerika Linie hajózási vállalat. Az „Oceana” nevű luxushajón 26 nap alatt teszki meg az utat. A hajó szeptember 9-ikén indul és 19-ikén érkezik meg Madeira szigetére, majd innen a Kanári-szigetekre indul tovább, egészen le az Azori-szigetekig. A 26 napos, felejthetetlennek ígérkező kirándulásra jelentkezni lehet a Hamburg-Amerika Linie aradi fiókjánál: Künstler vízumirodában, ahol mindennemű felvilágosítást megadnak.

Totalizátor — a futbalmecsen

Belgrádból jelentik: A jugoszláv football új szezonja érdekes szenzációval gazdagodik, a mennyiben a football-mecsekre bevezették a totalizátort. A totalizátor központi irodája Belgrádban van, de Zágrábban és Eszében is felállítottak fiókokat. A fogadó irnoknak koncesszióját a rokkantok fogadják. Már a legközelebbi football-fogadásra számítanak.

Tettes incidens az aradi Városi Kávéházban

Ma délután szokatlan jelenetnek voltak szemtanúi az aradi Városi-kávéház vendégei. A kávéház terraszán **Szentendrey Lajos** ismert szentannai földbirtokos többször erősen arcúl ütötte **Szombath Károlyt**, a temesvári „6 Órai Ujság” aradi tudósítoját. A tettes incidensre egy cikk adott okot, amelyet Szombath a temesvári lapban írt és amelyben súlyosan megrágalmazta a szentannai földbirtokost, akit most ilyen módon vett elégtételt. A tettes incidensről különben a lapok mai számában nyilatkoztató nyilatkozatot adott le, amelyben rávilágított az incidens előzményeire és azzal vádolta meg Szombath Károlyt, hogy több ezer lejre megakartá zsarolni. A jelenetnek számos szemtanúja volt, akik élénken tárgyalták a történetet.

— **Nagy hadgyakorlatok Olaszországban.** Milánóból jelentik: A liguriai Appenineken, az Alessandria és Albenga partvidéki város között levő területen folyó nagy olasz hadgyakorlatokon négy hadosztály, továbbá a fascista milícia két osztaga vesz részt. A két, ugynevezett nemzeti pártnak, amelyet **Santini** tábornok, a milánói hadtest parancsnoka irányít, az a feladata, hogy a Tó-alpokon és a liguriai alpokon keresztül, a piemonti és liguriai síkságra nyomuljon vörös pártot, amelyet **Pezana** tábornok irányít — visszavesse. Az egész hadgyakorlat legfőbb irányítója **Amantea** tábornok.

— **Álomkór-járvány Amerikában.** New-Yorkból jelentik: St. Louisban és Kansas Cityben álomkór-járvány tört ki. St. Louisban eddig 13 megbetegedés történt, Kansas Cityben ugyanannyi. A két város környékéről 60 esetet jelentenek. A járványt moszkító okozták, amelyek valósággal ellepték a két várost. A hatóságok óvintézkedést tettek, hogy megakadályozzák a járvány terjedését.

— **Gandhi állapota nem ad okot aggodalomra.** Londonból jelentik: Az indiai törvényhozó tanács jelentése szerint, **Gandhi** állapota egyelőre nem ad okot aggodalomra. Gandhit ma meglátogatta a fogházban régi barátja, **Andrew** anglikán lelkész.

— **„Heil Hitler!” egyházi fogház.** Troppauból jelentik: Az itteni kerületi bíróság **Willschön Károlyné** 28 éves hutschini asszonyt, a köztársaság érdekeit sértő tüntetés miatt egyházi fogházra ítélte. Az asszony egy tüntetés alkalmával „Heil Hitler!”-t kiáltott.

— **Kétszáz kadett tragédiája Kinában.** Sanghaiból jelentik: Egy különvonat, amely **Csang-Kai-Sek** tábornok katonai akadémiájának ötszáz növendékét szállította, Nancseng közelében hibás váltóállítás következtében kicsiklott és a **Jangce-folyóba** zuhant. Kétszáz növendék életét veszítette. A többi akadémiái növendék felháborodásában agyonlőtte a legközelebbi állomás személyzetét, amelynek hibájából állítólag a szerencsétlenség történt.

— **Angol megfigyelő állomás Innsbruckban.** Londonból jelentik: Az angol kormány a német-osztrák viszonyra való tekintettel politikai megfigyelőállomásként Innsbruckban új konzulátust állított fel, amelynek vezetője **J. L. Henderson**, volt amsterdami konzul lett.

— **Sztrájkoló munkások ostroma egy templom ellen.** Madridból jelentik: A Caceres tartományban levő **Miajadesben** sztrájkoló építőmunkások hatalmas tömeg élén megostromoltak egy templomot, azt állítván, hogy abban jobboldali elemek politikai gyűlést tartanak. A templomot csendőrség szállta meg, amely csak úgy tudta visszaverni a tömeget, hogy sortűzet adott le. Négy ember meghalt.

— **Két néger támadása dr. Lasker sakkbajnok ellen.** Dr. Lasker Edward sakkbajnokot Chicagóban megtámadta két néger rabló. A sakkbajnok két revolvert rántott elő és így sakkban tartotta támadóit. Később rendőri segítség érkezett.

gyűrt gondolat

zted össze a postagalambot a postagalambot szeretnék kitérgetni közöttük eltéved. Kérdezős-

— **Kitiltották a zsidókat egy berlini fürdőből.** Berlinből jelentik: A főváros kormánybiztosa rendeletet adott ki, amelyben megtiltja a zsidóknak, hogy a **Wann-See szabadfürdőjét használják.** Itt írjuk meg, hogy a porosz belügyminiszter megtiltotta a Deutschland, Deutschland über alles, valamint a Hort West-daj szórakozóhelyeken, kávéházakban és vendéglőkben való játszását vagy éneklését. A rendeletet azzal indokolják, hogy mind a két nemzeti dal imádság, amelyet nem szabad nyilvános helyen való énekléssel profanizálni.

— **Sztratoszférarepülést terveznek Bécsben.** Bécsből jelentik: **Kinsky**, az osztrák Aero Club elnöke vezetésével konzorcium alakult osztrák sztratoszféra-repülés végrehajtására. A ballont **Osika** ezredes, a bécsi katonai légihajózási intézet tervezője készítené el, pilótája pedig **Mannsbart** alezredes lenne. A ballon a bécsi studionból indulna a sztratoszférába.

— **Boszorkányper a Victoria-tónál.** Londonból jelentik: A tanganyikai Daressalem városából jelentik, hogy a Victoria-tó partján fekvő egyik faluban, az egész férfilakosság a vádlottak padjára került. A faluban lakó huszonöt néger férfin kívül két néger asszony is ül a vádlottak padján, mert egy asszonyt, akit boszorkánynak tartottak, addig ütöttek-verték, amíg a szerencsétlen meg nem halt. Az eset emlékeztet a híres nairobi főtárgyalásra. Emlékeztet még, hogy a múlt év januárjában Kenya gyarmat Nairobi városában, hetven bennszülöttet ítéltek halálra, mert hasonló körülmények között egy „boszorkányt” agyonütöttek. A hetven halálraítelt büntetését később életfogytiglani fegyházra változtatták.

Németországban már lehet sterilizálni

Berlinből jelentik: A sokat vitatott sterilizációs törvény, amely lehetőséget nyújt arra, hogy az arra kijelöltek szaporodását orvosi beavatkozás útján megakadályozzák, 1934. január 1-én lép életbe. Most kiderül azonban, hogy a sterilizálásra máris van lehetőség. A májusban kiadott büntetőjogi reform-törvény ugyanis kimondta, hogy a sérült beleegyezésével végrehajtott testi sértés csak akkor jogtalan, ha a jó erkölcsökbe ütközik s a Deutsches Aerzte Blatt a törvénynek ezt a szakaszát most úgy értelmezi, hogy az mentesíti a büntetéstől a sterilizáló orvosokat, ha a műtéteket orvosi, eugenetikai vagy szociális szempontból indokolt esetekben hajtják végre.

— **A Hellas SC f. hó 29—szept. 3. házi teniszversenyt rendez.** I. és II. osztályú számokkal. Nevezési zárlat folyó hó 26-ikán, sorsolás folyó hó 27-ikén. Nevezni a Hellas-büfében elhelyezett íven lehet. A verseny propagandacélt szolgál. Belépti-díj nincs.

— **Az aradi Magántisztviselők Egyesülete** felkéri tagjait, hogy a paulisi nyaralóházat — különösen szombat és vasárnap, — minél többen keressék fel. Jelentkezni lehet az egyesületünk irodájában (Strada Romanului, volt Zrinyi-ucca 6. sz.) hétköznapokon délután 5—7 között.

— **Dr. Pécsi** külföldről hazaérkezett.

— **Az aradi róm. kath. iskola igazgatósága közli:** A beiratások folyó hó 26-án kezdődnek. Az I. osztályba lépők szükséges okmánya: születési anyakönyvi kivonat. A tanulók régi kontingenséből valók hozták magukkal évvégi értesítőüket. Felvesszünk nem katolikus vallású keresztényeket is. Tándíj nincs. Beiratási díj: 300 lej melyet indokolt esetekben az Egyházközség előjárósága mérsékel, avagy a részletekben fizetést lehetővé teszi. Beiratkozni 8—12-ig az iskola irodájában. (Kálvin-ucca 22. földszint.)

— **A zseninek semmi köze az örülthöz.** Lombroso tévedett. Dr. Ernst Rüdin müncheni egyetemi orvostanár rendkívül érdekes cikkben, pontrólpontra végighaladva Lombroso elméletén, bizonyítja be, hogy a régi teoria hibás. Ezt a nagyjelentőségű cikket az Uj Idők mai száma közli, amely rendkívül gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Négy oldalas kézimunkamelelket, a népszerű rovatok: A szerkesztő üzenetei, Gasztronómia, Kertészet, Szépségápolás, Rejtvény sem maradtak ki az Uj Idők-ből, amelynek kiadóhivatala Budapest, VI., Andrassy-ut 16. bárkinek szívesen küld díjtalan mutatványt. Az Uj Idők előfizetési díja negyedévre 260 lej.

UBANIA HANGOS MOZGÓSZÍNHÁZ
TERMÉSZETES HŰVÖS TEREK.

MA. szerdán: 5, 8 és 10 órák KOZKIVANATRA ma utoljára Zane Grey szenzációs regénye

A vadlovak völgye.
Cowboy-attrakció. Randolph Scott, Sally Blane, Fred Kohler.

Délután 3 órák matiné. — 6 és 10 lej.

KORVETTKAPITÁNY operett
Harry Liedtke, Maria Paudler, Fritz Kampers, Hans Junkermann.

Jön: A CSOKATTASÉ operett
Eggert Mártha, Max Hansen, Leo Slezák.

Helyárak: 3 órák 6 és 10 lej. 5 órától 8, 10 és 15 lej. ☉ Jegyek elővételre Mencez dohány-társaság este 9-ig: Str. Alexandri (Salaoz-u.) sarok.

Királynővé koronáztatta magát egy galíciai parasztlaszony

Varsóból jelentik: A lapok egy szerencsés örökös nő szerencsétlen esetéről írnak. A keletgalíciai **Repie** faluban egy idős földművesasszony **másfélmillió dollárt örökölt** sok évvel ezelőtt eltűnt férje után, aki nemrégiben halt meg **Csikágóban.** A nem várt nagy szerencse a parasztlaszonyt megörjítette. Az ujdonsült dollármilliomos nő megbízta rokonait, hogy

állami hintót és királyi diszruhákat rendeljenek neki és néhány hét óta „Keletgalícia királynőjének” képzelet magát.

Az asszony nap-nap után kivonul **Repie** falu uccáira pompás aranyozott diszhintóján, amelyet négy fehér paripa vontat. Pompás öltözködést ölt magára és **gyémántokkal kirakott koronát tesz a fejére.** A „királynő” még **kormányt is alakított és mindennapos sétája után koronatanácsot tart.** **Külgyminisztere a falu levélhordója lett, míg a kancellári tisztet a pék öltötte be.** Belügyminiszteréről úgy tudják, hogy az idős asszonynál egyébként is kegyben áll. A „miniszterek” szívesen teljesítik az asszony szeszélyeit, mert busás miniszteri fizetéseket élveznek. **Az asszony nagy jótékonyaságot fejt ki és a falu szegényeit és betegeit mindenről ellátja, jut azonban a szomszédos községek lakosságának is. A hatóságok nem avatkoznak be, mert ugylátszik, szívesen veszik, hogy a másfélmillió dollárt ott költi el.**

A Goldschmidt-bank jellege-pályázata

— Goldschmidt sorsjegy — aranyhegy
Bibor Bálint.

Kedvezmények sorozata a Fekete-tengeri nyaralás résztvevőinek

A kedvezmények egész sorozatát biztosítja a résztvevők számára a **Tekirghiol-Movila** rt. által a Fekete-tenger partjaira rendezett társasutazás. Természetes tehát, hogy a társasutazás iránt felfokozott érdeklődés nyilvánul meg, annál is inkább, mert annak résztvevői — szerencsés esetben — teljesen ingyen nyaralhatnak a festői szépségű **Carmen Sylva** tengeri fürdőhelyen. A **Tekirghiol-Movila** rt. vezetősége ugyanis az ország minden részéből érkező vendégek részére nagyszabású táncestéllyel egybekötött sorshuzást rendez az említett fürdőhelyen. A sorshuzáson minden huszonötödik személyre nyeremény esik. A nyeremény valóban páratlan kedvezményt jelent: a szerencsés nyertes ugyanis hét napon át teljesen ingyen nyaralhat a gyönyörű tengeri fürdőben. Így tehát a szerencsés nyerő, amennyiben ideje engedi, újabb hét napot tölthet a fürdőhelyen és teljesen ingyen kapja az ellátást, fürdőt stb. Amennyiben a nyerőnek nem áll módjában a tartózkodást meghosszabbítani, akkor a már eltöltött nyaralás árát, az 1300 lejt visszakapja. A sorsolásban való részvételhez a rendezőség által kibocsátott, számozott igazolványt jögszít fel, amelyet a társasutazás minden résztvevője megkap. Próbálja ki szerencséjét és vegyen részt a társasutazáson! Jelentkezni az **Aradi Közlöny** kiadóhivatalában lehet. Ugyanott részletes felvilágosítással is szolgálnak.

Művészi

gyermekfelvételek

készülnek

STOJKOVITS JÓZSEF műtermében
volt Szabadság-tér 16. szám alatt. 2867

SPORT KÖZLÖNY

Megérkezett Aradra a Ferencváros

Blum Zoltán edző érdekes nyilatkozata. — A csapatok összeállítása

Ma este 8 óra után, 14 perces késéssel futott be az aradi pályaudvarra, a temesvári személyvonattal, a Ferencváros 13 tagból álló turakülönítménye. Blum Zoltán edző vezetése mellett. A pályaudvaron az AMTE nevében Stengl Imre főtitkár, Gudbrød Pál sportintéző és Gulyás János edző fogadta a vendégeket. A Ferencvárost Stengl Imre üdvözli, melyre Blum Zoltán válaszolt. A játékosok kocsikon a Fehér Kereszt-szállodára háftattak, ahol lerakták poggyászaikat, majd átmentek a Dacia-étterembe, a vacsorát elfogyasztani.

A Dacia kényelmességében, vacsorázás közben fogom el Blum Zoltánt, akit arra kérek, mondjon el valami érdekes dolgot az Aradi Közlöny olvasói részére.

— Mit szól, — teszem fel az első kérdést — Tóth Istvánnak, az Újpest edzőjének, Aradon adott nyilatkozatára, mely szerint a Hungáriát tartja csak veszélyesnek a bajnokságra?

Blum gondolkodik, majd a következőket mondja: — Az én felfogásommal ellenkezik, hogy hasonló nyilatkozatot tegyek. Nagyon csodálom Tóth Potya eljárását. Nem vártam tőle ezt. Sem, mint edző-kollégát, sem pedig, mint egy olyan sportembertől, aki hosszú éveken át volt a Ferencváros csapatának szolgálatában. Valószínűnek tartom, hogy nem fontolta meg, amit mondott. Másképpen nem tudom elképzelni.

— Milyen reményekkel indulnak a bajnoki szezonra?

— Mint minden évben, most is a bajnokságra megyünk. Be akarjuk bizonyítani, hogy nem lehet olyan könnyen a Fradit eltemetni. Bizom nagyon csapatomban, mert én tudom igazán, milyen kvalitásokkal rendelkező játékosaink vannak.

— Nem sajnálják Turay távozását?

— Erre azt válaszolhatom, hogy a Ferencváros vezetősége nagyon megfontolja, kiket vesz játékosainak sorába, ugyancsak megfontolja azt is, hogy kit enged el. Tehát sokáig tanácskoztunk, amíg arra az álláspontra jutottunk, hogy megválnék tőle. Ennek így kellett lennie. A körülmények ilyenek voltak. Nehezen meghozott döntésünket nem szoktuk megbánni.

— Mit vár az AMTE elleni mérkőzéstől?

— Mindenesetre győzelmet. Hisz mi sohasem szoktuk lebecsülni ellenfeleinket. Főleg a szép játékokra fogjuk a főszólyt fektetni. Kellemes emléket akarunk az aradi közönségnek szerezni.

— Az esti mérkőzés nem-e lesz szokatlan?

Belejezték Pécska tennisz-bajnokságait

Pécskai tudósítónk jelenti: Nagy érdeklődés mellett befejezést nyert a rovinei tennisz-társaság által megrendezett Pécska bajnokságának tennisz-küzdelmel. Végeredmények: Női egyes: 1. Dragos Zseni, 2. Hrobátné Bolyos Irma, 3. Bolyos Istvánné és Bényi Jánosné. — Férfi egyes: 1. Farkas S., 2. Bényi J., 3. Kullner V. és Farkas L. — Vegyes páros: 1. Hrobátné—Farkas S., 2. Dragos Zs.—Bényi J., 3. Bényiné—Kullner és Kovács Ica—Farkas L. — Férfi páros: 1. Farkas S.—Farkas L., 2. Bényi J.—Kullner V., 3. Karácsonyi—Jurik és Kajári—Kovács. — Férfi egyes II. osztály: 1. Kajári P., 2. Ardelean, 3. Kovács és Harsányi. Itt említjük meg, hogy a RAC vendégül látta a Battonyai TC csapatát, amelyet barátságos mérkőzés keretében 5:3 (2:0) arányban verte. A pécskai csapatban három Gloria-játékos is szerepelt. A mérkőzést Husztik aradi bírósága vezette.

— Nem befolyásol bennünket a villanyfény melletti játék. Játszottunk mi már több ízben esti meccset Németországban, Uruguayban és máshol is.

Ezután Sárosi Gyurkát kerestem fel. Sárosi azonban nem nyilatkozott.

A Fradi tréner elárulja, hogy a következő összeállításban lépnek pályára az AMTE ellen: Háda—Korányi, Pap—Lika, Mooré, Lázár—Tänzer, Toldi Sárosi, Kovács Kemény.

Az AMTE vezetősége a pályán 16 tagú keretből fogja kiválasztani csapatát. A keret a következő: Tyukodi, Bugarin, Csajka, Reinhardt, Bugár, Lingrár, Istvánfi II., Walter, Reinholz, Tolán, Rosenfeld II., Viatorisz, Karabell, Podruzsek, Gömöri és Nagy.

A mérkőzés 9 órai kezdettel lesz a Gloria-CFR pályán, Oravetz László bírósága mellett.

R. E.

Októberben Budapesten játszik a Ripensia. Temesvárról jelentik: Az Újpest tegnap távirati meghívást küldött a Ripensianak, egy, Budapesten lejátszandó mérkőzésre. Az újpestiek október 24-ikét ajánlották a mérkőzés dátumául, amit a Ripensia elfogadott. Így tehát már semmi sem állhatja útját a román bajnokság budapesti bemutatkozásának.

Az áruló dobbermann

vagy:

rossz jel, ha a hűséges kutya farkcsóválva fogadja a férfitárogatót

Budapestről jelentik: Fatális véletlenek sorozata okozta-e, vagy egy villogó foga házőrző dobbermann farkcsóválása eredményezte, — ki tudja — elég az hozzá, hogy különös uton-módon borult fel egy családi béke és egy házasság harmóniája, egy pestkörnyéki villában. Helyiérdekű vicinális vezet abba a pestkörnyéki helységbe, nevezük röviden Szentligetnek, ahol a kérdéses és szóbanforgó villa tulajdonosa élt, eddig kettesben, feleségével. A férj ismert művészember. Zenesz, aki egy előkelő fővárosi hangversenyzenekarban játszik hangszerén. Csak játszott, mert most nyáron más elfoglaltsága akadt: egy esti zenekar hangversenyeim működött s így történt, hogy csak későn, az éjszakai órákban tért haza, az utolsó, ugynevezett színházi vonattal.

Amikor is a ház hazatérő urát boldogan, csaholó lelkesedéssel, kutyaszíve minden imádatával szokta már várni a rácsos kapu küszöbén Toby, a barna-fekete dobbermann. A házőrzőkutya, amelynek híre egyébként félve rettegett volt az egész környéken, mivel nem egy esetben volt kénytelen gazdája kártérítést fizetni Toby éles agyaráinak tulbuzgóságáért.

Hetek óta ez volt már a nyári beosztás: a ház ura a koradélutáni órákban bement Pestre, délután próbált a teljes zenekar, este hangversenyezett, az utolsó vonattal hazatért s Toby kíséretében bevonult a szentligeti villába. Otthon fiatal és kedves hitvese várta hazatérő urát.

Történt utóbb, hogy a férj találkozott a városban egyik barátjával, elbeszélgettek s a diskurzus végén meghívta a barátot másnap ebédre, Szentligetre. A megbeszélte időpontban a vendég meg is érkezett. A férj már a kapuban várta, mellette Toby, a doberman. A biztonság kedvéért s a múlt tapasztalatokon okulva, a háziur jól megmarkolta a kutya nyak-

örvét, nehogy az éles fogak megsabdálják a vendéget. A barát már messziről üdvözölte a házigazdát, belépett a kapun, paroláztak s elindultak a villa felé.

Ekkor feltűnt valami a ház urának. Toby cseppet sem volt harcias, egyáltalában nem volt olyan agresszív, mint máskor szokott lenni, ha idegenek érkeztek. Sőt, ellenkezőleg. Barátságos kutyamimikával fordult a vendég felé s amikor a csodálkozó háziur szabadon engedte a kutyát, egyenesen odaszaladt a vendéghez és örvendezve, farkcsóválva üdvözölte.

A kutya viselkedése komor gyanút keltett a férj szívében. Meglehetősen szótlanul mult el az ebéd s mire a feketét megitták, már kialakult a háziur agyában a haditerv.

Másnapra már megbízást adott egy magándetektívnek, egy hét múlva pedig már megkapta a jelentést, amely igazolta, hogy gyanuja egyáltalában nem volt alaptalan. Sőt... a kutyának éppen elég alkalma volt a ház uránál tett esti látogatásokon összebarátkozni a férj kutyájával.

Azóta lezajlott a két házastárs között a szakítási jelenet, megindult a válóper. S mind ezt a véletlen, vagy Toby okozta.

NYILTÉR.

E rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Nyilatkozat

A Temesváron megjelenő „6 Órai Ujság” augusztus 20-iki számában cikket közöl, amely sulyosan megrágalmaz. A cikk valósággal hemzseg a hazug állításoktól, egyetlen mondata sem felel meg a valóságnak. A lap ellen természetesen megteszem a bünvádi feljelentést, azonkívül anyagi és erkölcsi kártérítésért beperelem. Az előzményekről pedig a következőket közlöm a nyilvánossággal:

Néhány nappal ezelőtt megjelent Szentannán Szombat Károly, a lap aradi tudósítója, aki gabonaraktáramban keresett. Nem tartózkodtam otthon, mire Szombat névjegyét hagyott, amelyben felkért, keressem fel másnap egy sürgős riportüggyben az aradi Városi Kávéházban. Amikor később hazaérkeztem, nyomban az állomásra mentem, ahol talákoztam Szombattal, aki kijelentette, hogy párezer lejért el lehet intézni az ügyet. Nem voltam hajlandó ezeket áldozni semmiért. A cikk megjelent. Ma délután a Városi Kávéházban felelősségre vontam Szombat Károlyt, aki kijelentette, hogy Wiesenmayer Vilmostól kapta az információt. Nyomban megcáfoltam és felmutattam az alábbi nyilatkozatot, amelyet tanuk jelenlétében Wiesenmayer irt alá. Ez a nyilatkozat a következőket tartalmazza:

1. Én, Wiesenmayer Vilmos kijelentem, hogy tényleg adtam információkat nevezett lapnak, de sohasem jelenttem ki a lapnak, hogy bünvádi feljelentést tettem volna akár Szentendrey Lajos, akár szülei ellen.

2. A „6 Órai Ujság” cikke semmiben sem egyezik az általam adott információkkal. Kijelentem, hogy írásban semmiféle információt nem adtam.

3. Kijelentem továbbá, hogy nem felel meg a valóságnak az sem, hogy terhelő bizonyítékokkal megjelentem volna a lap szerkesztőségében.

4. Kijelentem végül, hogy Szentendrey Lajossal semmiféle üzleti összeköttetésben nem álltam, tőle nem vettem semmit, neki el nem adtam semmit. Aláírás: Wiesenmayer Vilmos. Tanuk: Schmidt Miklós és Schneider Emil.

Fenti nyilatkozat mindenben igazolja igazságomat és bebizonyítja, hogy ellenem szemérmes manővert kíséreltek meg. Igazságszolgáltatás előtt kell, hogy fogja bebizonyítani, hogy nem lehet büntetlenül egy becsületes kereskedő nem volt hajlandó a d... elintézni”.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Megkezdí a kormány az „intervenciós” gabonavásárlásokat

Hanyatló tendenciát mutatnak országszerte a buza-árak — Minimálisra csökkent a kereslet —

Radu Irimescu légügyi alminiszter a gabonaértékesítés kormánybiztosa utasítást adott arra, hogy kezdjék meg az intervenciós gabonavásárlásokat. Az ország egyes részeiben ugyanis a buza árában nagyarányú esés állott be, úgy, hogy több helyen a buza árfolyama 32 ezer lejről 22—25 ezer lejre hanyatlott. A gabonapiacnak ez a tendenciája arra készítette a gabonakormánybiztost, hogy haladéktalanul közbelpénjén és a Behozatali és Kiviteli Szövetkezetek Központja (Centrala Cooperativelor de Import-Export), valamint azon bankok útján, amelyek a kormány gabonaértékesítési programját lebonyolítják, egyes vidékeken máris intervenciós vásárlásokat eszközöltesen.

A mai aradi gabonapiacra a buza ára szintén hanyatló tendenciát mutatott. Az elmúlt hét pénteken kialakult 330 lejes árfolyammal szemben ma a buza 280—290 lejért cserélt Aradon gazdát és csak kevés üzletet kötöttek 300 lejes árfolyamon. Az árcsökkenés azzal magyarázható, hogy a malmok még az elmúlt héten beszerették azokat a buzamennyiségeket, amelyekre egyelőre szükségük volt, a környéki városokat saját vidékük látja el búzával, exportra egyelőre még nincs kilátás, úgy, hogy a kereslet a minimumra csökkent. Befolyásolta a gabonaárak kialakulását az is, hogy az ország többi részeiből a buzaárak eséséről érkeztek hírek, amelyek természetesen tartózkodóvá tették az itteni malmokat és kereskedőket. A mai aradi piacra egyébként három és fél vagon, az ujaradi piacra pedig nyolc vagon búzát hoztak fel.

A romániai szakkörök várakozással tekintenek a londoni buza-konferencia eredményei elé. Az értekezlet ülésén az amerikai delegáció elnöke erélyesen megcáfolta az angol sajtónak azt az állítását, mintha az amerikaiak azzal fenyegetődtek volna, hogy amennyiben ez a konferencia három napon belül nem járna megfelelő eredménnyel, akkor dumping-búzával árasztaná el Európát. Murphy, az amerikai delegáció vezetője rámutatott arra, hogy az

egyezménytervezet a legteljesebb jóindulat szellemében készült. A tervezet első szakasza az import-államokra vonatkozik és azokat arra akarja kötelezni, hogy buzatermésüket ezentul ne fokozzák. Ha ezzel a szakasszal kapcsolatban sikerül eredményt biztosítani, akkor a konferencia máris célt ért. Tudvalevő ugyanis, hogy az elmúlt egy-két esztendő leforgása alatt a nagy import-államok egyre inkább az önellátásra tértek át. A második szakasz arra akarja kötelezni a szerződő feleket, hogy buza fogyasztásukat növeljék. A harmadik szakasz a buzaárak emelését és a vámok leszállítását akarja rendezni, ami valószínűleg csak prémiumok és világgiacl irányítások révén sikerülne. A negyedik szakasz a kontingentálási rendszer megszüntetését célozza, hogy ezzel a világgiacl zavartalanágát biztosítsa.

A romániai gabonakereskedelmi körök érdeklődésének homlokterében az áll, hogy a kormány milyen áron kívánja minimálni a buza árát. Beavatott körök szerint

a 75 kilogrammos buza árát vagononként 30 ezer lejben állapítják meg.

A rendelet meg fogja engedni, hogy a buza ilyen ár mellett 5 százalékos idegen anyagot tartalmazzon. Az ár a feladó állomáson történő átvételre vonatkozik és a szállítási költségeket a vevő viseli.

Bucurestiből jelentik: A gabonapiac ma lanyha volt, élénk kínálattal és aránylag gyenge kereslettel. Az export nehezen indult.

Londonból jelentik: A nemzetközi buzaértekezlet technikai albizottsága ma délelőtt bizalmas tanácskozásra ült össze. Az angol sajtó hangsúlyozza, hogy egyelőre még korai a konferencia sikerére vonatkozólag jóslásokba bocsátkozni. A Daily Mail annak a véleményének ad kifejezést, hogy rövidesen sikerül az egyezményt megkötni. A Financial News szerint a konferencia tanácskozásait gyors tempóban kell lefolytatni, mert annak elnöke Bennett kanadai miniszterelnök már szombaton hazautazik.

Az alkalmazottiadó befizetését sürgeti az aradi pénzügyigazgatóság

Az adóhivatal felhívása a büntetések elkerülése érdekében. — Komoly csökkenést észleltek az idei és az elmúlt évi inkasszónál

Az aradi pénzügyigazgatóság a szabályoknak megfelelően időközönként megvizsgálja, hogy milyen összeg folyik be az aradi és aradmegyei fixfizetéses alkalmazottak s munkások díjaiból levont alkalmazotti adóba. Az illetékes ügyosztály tegnap csodálkozva állapította meg, hogy

az adóév első négy hónapjában 30 százalékkal kevesebb alkalmazotti adót fizettek be, mint az 1932-ik év négy első hónapjában.

Ugyanis a múlt évben 9 millió 165 ezer lejt, de a folyó adóév négy első hónapjában csupán 6 millió 322 ezer lejt fizettek be. Az adókerületek főnökei azonnal referáltak a behajtási adminisztrátornak és a megbeszélés alapján az alábbi felhívás közzlésére kérték fel az Aradi Közlönyt:

„Mindazok, akik az alkalmazotti adót bármilyen oknál fogva nem fizették be, 1933. augusztus 31-ig büntetés nélkül befizethetik. Ha a cégfőnökök nem tesznek ennek a felhívásnak, úgy az adószedélyeket vesznék fel és a alkalmazotti adót kétszeresével kell megfizetniük.”

Az Aradi Közlöny munkatársa ez alkalommal kiírta a zárszámadásból a folyó adóév és az 1932. év első négy hónapjában ténylegesen befolyt legfontosabb egyenes adókat. A két kimutatás megdöbbentő adatokat tartalmaz, amelyek azt igazolják, hogy az új adóvégrehajtási törvény rendkívül nehézkessé és majdnem eredménytelenül teszi az adóbehajtó hivatalok súlyos és felelősségteljes munkáját. A két kimutatás adatai a következők:

A vállalkozók, kereskedők, iparosok egyenes adója 1932. év négy első hónapjában 5 millió 782 ezer lejt volt, ebben az évben pedig már 20 százalékkal kevesebb, azaz csak 4 millió 897 ezer lejt.

A szabadfoglalkozásuk és kisiparosok adója tavaly 889 ezer lejt volt, de az idén 963 ezer lejt.

A globális (összjöveldmi adó) tavaly 3 millió 813 ezer lejt volt, a folyó év első négy hónapjában pedig már csak 2 millió 623 ezer lejt, tehát 15 százalékkal csökkent.

Földbirtok adóból 2 millió lejt fizettek be tavaly, míg az idén csak 1 millió 333 ezer lejt. (A csökkenés 47 százalék.)

Házadóból tavaly 5 millió 215 ezer lejt, az idén pedig 3 millió 741 ezer lejt fizettek be,

tehát ebben az adóban 40 százalékos a csökkenés.

Legfeljebb esetben esett a tőkekamatadó, mert a hitelintézetek működése számottevően visszafejlődött. Az 1932-ik év első négy hónapjában tőkekamat adóból 4 millió 892 ezer lejt, a folyó évben pedig csak 955 ezer lejt fizettek be az aradi adópénztárakba, tehát 400 százalékkal csökkent a tőkekamatadó ez év első négy hónapjában. Ezek a szomorú adatok is ekként bizonyítják hogy gazdasági s pénzügyi téren hónapról-hónapra lefelé haladunk. Hogy mikor jutunk el a legmélyebb pontig, azt valószínűleg a legképzettebb közgazdászok sem bírják most megállapítani.

Gyapottermelést propagál a kormány

Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi miniszterium körlevelet intézett az ország mezőgazdasági kamaráihoz, amelyben felhívja a kamarákat a gyapottermelés intenzív bevezetésének propagálására. A körlevélben a földművelésügyi kormány tudatja a kamarákkal, hogy

a gyapot-termelés bevezetéséhez anyagi támogatással is hozzájárul és esetenként a szükséges gépek árának hatvan százalékát is hajlandó előlegezni.

— Növekszik a Banca Nationala devizakészlete. Bucurestiből jelentik: A Banca Nationala devizakészlete, nyilván az exportkampány következtében örvendetesen növekszik. Amíg júliusban a devizakészlet 561 millió volt, augusztus első felében ez a szám 675 millióra javult.

— Benes gazdasági tervét dolgozott ki a kisantantnak. Bucurestiből jelentik: Az Adeverul szerint Benes csehszlovák külügyminiszter tervezetét dolgozott ki, amelynek négy-öt évre szóló tervgazdaság jellege van és amely a kisantant-államok közös munkásságát szabályozza úgy gazdasági, mint politikai téren, a legbenső együttműködés elve alapján. A lap a tervnek — amelyet rövidesen publikálnak — nagy fontosságot tulajdonít.

— Vámügyi rendeletek. A Kereskedelmi és Iparkamara hivatalosan közli: A vámügyi vezérigazgatóság rendelete szerint augusztus 16-tól kezdve, az úgynevezett „bourette” selyemfonal behozatala alkalmával, kilogrammonként 82 lej fix illetéket kell fizetni. A „bourette” szövetek vámja a selyemszövetek vámjának egynegyed része. A középértékeket megállapító egységes tarifában augusztus 20-tól kezdve, a következő változások történtek: A kávé középértéke, nyersen 25.000 lej 100 kilogrammonként, babkávét ugyancsak 25.000 lej. A forgalmi adót ezen érték után kell tehát fizetni a behozatalkor. Az export szempontjából megállapított középértékeknél aug. 12-től kezdve, a tojás középértéke 100 kilogrammonként 1500 lej, a száraz selyemhernyógubóé kilogrammonként 70 lej.

— Csak a legjobb minőségű buza iránt érdeklődik a külföld. Bucurestiből jelentik: Szakkörök megállapítása szerint, a romániai buza minősége most alatta marad az előző évek kvalitásának, aminek oka a folytonos esőzés. A buza könnyű, sápadt és nehezen bírja el a hosszú szállítást. Az utóbbi napok nagy melege mindenesetre javított a minőségen, mert betakarítatlan állapotban hasznára van a nedves búzának ez a száraz időjárás. A külföld, sajnos, nem érdeklődik a mi búzáink iránt. Csak a legjobb minőségű áru van vevő az alábbi alacsony áron: Brailában hajóba rakva, vagononként 42 ezer lejt. A gazdák szerint, ez még a termelési költségeket is alig fedezi. Tudvalevően Hollandiában 7000 (hétezer) lej beviteli póttaksát vetettek ki a búzára, továbbá újabban a zabra 24 ezer, a rozsrá pedig 27 ezer lejt vagononként. Az ó-tengeri ára is esett, mert nagy készletek vannak és kitűnő termés ígérkezik. Új-kukoricát októberre és decemberre a tengeri kikötőkben vagononként 13.500 lejért akarnak eladni, de még nincs érdeklődés iránta. Argentínán és Ausztrálián kívül, Európában csak Oroszország egy részét jöhet számításba a verseny szempontjából. Különösen takarmányt akar exportálni. Oroszország és e célra már készen tartja kereskedelmi hajóit, amelyekkel főleg a földközi tengeri államokba akar szállítani. A romániai, 60 kilogramm fajsúlyu árpat Constantában és Brailában fob. berakva, 16 ezer lejért kínálják vagononként.

